

ELŐFIZETÉS

HELYEN:

Egy évre ..... 24 korona.
Egy hátra ..... 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre ..... 24 korona.
Egy hátra ..... 2 k. 40 f.

IRÁDÉKOK:

6-hasábos postai sor egyszer 20 fill.
minden levélkezéskor 10 fillér

Nyitólár sora 40 fillér

SZERKESZTŐSÉG

Aradi és csanádi egyenlő

vasutak palotájában.

TELEFON-SZÁM: 56.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.

Társaság.

József főherceg-ut 22. sz.

TELEFON-SZÁM: 151.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

Arad, 1908.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Péntek, december 11.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezérolók: A vidéki szinigazgatók.
- Személyi ügyek.
- A „No Temere” ellen.
- Az aradi képzőművészeti társulat karácsonyi kiállítása.
- Az iszultált aradi bankigazgató.
- A teleplezett panamisták.
- Vidéki szinigazgatók veszedelme.
- A készülődő Szerbia.
- Barabás Aradért.
- A miniszter érdeklődik.
- Meggyilkolt ékezerész.
- Aki tízszer végrendelezik.
- Amiről beszélnek.
- Vízik már.
- A kifogásolt békédj.
- Tárca: A király poétája. Irta: Ujvári Péter.

A vidéki szinigazgatók.

— Beszélgetés Szendrey Mihálylyal. —

(Az Aradi Közlöny tudósítójától.) Lapunk más helyén egy fővárosi napilapnak állítólag hiteles helyről eredő adatait közöljük, amely arról ad hírt, hogy két vidéki szinigazgató nehéz helyzet előtt áll. Az okok, amelyek e két szinigazgató bukását idézik elő, annyira általánosak, hogy azok nyomán a leghatározottabb következtetések vonhatók az egész magyar vidéki szinművészet mai helyzetére. Érdekesnek tartottuk ez alkalomból beszélgetést folytatni Szendrey Mihálylyal, az Aradi Nemzeti Színház igazgatójával, aki úgy is mint az Országos Színészegyesület tanácsának tagja kitűnő ismerője a vidéki teatralis viszonyoknak. Szendrey erről a most aktuális kérdéstről így nyilatkozott:

— Előre bocsátom, hogy tudomásom szerint az Ujság-nak két vidéki szinidirektor bukásáról szóló értesülése

valótlan, de talán sohasem volt idősebb a vidéki szinészet küzdelmes helyzetével foglalkozni, mint ma. A magyar szinigazgatóknak igen súlyos az existenciája. És ennek számos oka van. A színház személyzete, a diszitóktól egészen a primadonnáig hetvenöt százalékkal nagyobb fizetést huz, mint csak tíz évvel ezelőtt. Alig pár éve még örültek a szinpad szerzők, ha a darabjukat ingyen adták elő a vidéki színházak s a budapesti Operaház és a Nemzeti Színház úgy vásárolták meg a darabokat, hogy azokat a vidéki szinidirektoroknak ingyen engedhessék át. Ma nekünk ötszáz koronáért kell egy-egy szinpad művet megvenni s előadásoként külön megannyi harminc—harmincöt koronákat fizetni. Emelkedett az összes szinpad rekvizitumok ára, a fűtés, világítás, egyszóval minden drágább lett, csupán egy maradt változatlan évtizedek óta: — a színházi helyárak.

— Nagyon nőtt a publikum művészi igénye is. K r e c s á n y i, M o s o n y i, A r a d i alatt a szini személyzet számottevő része egy énekesnőből, egy segédénekesnőből, egy baritonistából és egy tenoristából állott. Ma? Ma kell öt énekesnő, operatenorista, operett-tenorista, énekes bonvivant, stb. úgy, hogy ma az aradi színház havi rezsije 24,000 korona, de a bevétel ugyanakkora, mint a régi szinigazgatók korában, akiknek havi kiadása csak 12,000 koronát tett ki. De a közönség amellet jó színészeket, kitűnő szinműveket követel. Könnyű a fővárosi direktoroknak: az ő színházukat minden

nap más publikum tölti meg, amely nem áll összeköttetésben sem szinügyi bizottsággal, sem szinigazgatóval, de a vidéki szinészet mindenkinek közvetlen szemlélete és bírálata alatt áll. És a vidéki közönség szigorú kritikusa, neki friss erők, új, jó darabok és fényes díszletek kellene. De hol vesz ma a vidéki direktor a személyzete felrüssítésére új, kiváló erőket, hol vannak a sokat érő, s i a g e r t jelentő darabok? Sehol. Az írók szinpad termelése jobbra silány, alig találkozik egy-két darab a publikumnak amugy is rövid életű tetszésével. Pedig slágerre nemcsak a direktor anyagi érdeke miatt van szükség, hanem azért is, hogy a többi előadások művészi nivói tökéletesség dolgában emelkedjenek. Ha egy darab hosszabb ideig műsoron marad, módot ad a vidéki szinpadokon működő szinészeknek arra, hogy egy-egy újabb szinpad mű bemutatójára nagyobb gondtal, több próbán át készüljenek. De feltétlenül esökkenni kell az előadások művészi nivójának, ha naponta más-más darab kerül színre, mert a szinészeknek nem jut fizikai idejük kellőképpen kidolgozott alakításra és gondos betanulásra.

— Most összegezzünk. A kiadások emelkednek, de a bevételek jó, ha a régiak maradnak. A publikum egyre új, hatást keltő darabokat kíván, de ilyenek csak elvétve teremnek, nincs tehát sem kasszasiker, sem művészeti produkció. A miniszterium vidéki szinpartolása elenyésző, csekély ahhoz képest, amennyire szükség volna, sőt például Arad a kultuszminisztérium ré-

A király poétája.

Irta: Ujvári Péter.

A megálmodott boldogság, az is boldogság. Márki Márkust állítom tanunak e mellé az igazság mellé. Amit akart, azt sohse érte el, de boldog volt, mert azt hitte, hogy elérte. De a hasndott boldogság se kínálja föl ingyen magát. Meg kell keríteni, meg kell fizetni és Márki Márkus megfizetett érte. A megálmodott boldogságnak az édessége de sok mézet csöpögtetett a lelkébe s jaj de sok mérges csöpögtetett beléje a keserűsége, amíg a király poétájának mondhatta magát. Mert nem született ám király emberül, de nem ám. Az álom tette azt, aminek a rabja volt, amlóta az essét tudta.

A valóság nem kellett neki. A valóság olyan, mint az öreg asszony, az álom olyan, mint a fiatal lány, üde és sugárzó. És a fiatal lány után vetette magát, úste kergette a hegyek közt, az erdőben, virágos völgyben, ahol lepkeszárnyakon röpdül a gondolat. És a leveles lombos világ volt az ő világa, viharban, napos delelőn egyformán. Mikor a fak nyöszörgő hajbókolását látta, azt gondolta, neki hódolnak és mikor megszengest a szél, úgy mosolygott, mintha trombiták köszöntése volna az a vad harsogás és őt köszöntik a levegő tündér-légióit, őt, a száműzött királyt.

Egyszer azt mondta a kántorék Erzsike-jének:

— Sok tündér van az erdőben, de én csak téged akarok.

Erzsike a szemébe kacagott.

— Menj, te bolond.

Márkus hátra szegte a fejét, mint egy megsértett fejedelem és ment a hegyek közt. Még ki se ért a faluból, már mosolygott, mert ekkorra már nagy diadalállá formálta a fejében az ő nagy vereségét és úgy látta magát, amint Erzsike a karjai közt borult és sirt, meg kacagott a boldogságtól.

Régeire kelve, gyönyörű koszorút vitt az Erzsikének.

— Mire való ez a maszat? — kérdezte Erzsike és a szemé is nevetett.

— Jegygyűrű helyett hoztam. A tündérek is ezt adják a menyasszonyoknak.

— De hiszen Márkus, rossz helyre hoztad akkor ezt a jegygyűrűt.

Márkus a fejét ráta.

— Tudok, amit tudok.

— Hát mit tudsz?

— Mit? Hát azt, hogy olyan lány, aminő te vagy, nem ölögés a legényt, ha nem szereti.

— Jaj, te bolond, — tört ki Erzsikéből a szemérmes felháborodás — úgy hasndsz, mint a könyv.

— Nem hazudok. Megöltél a nagy bukfa alatt, a bossorkány árok mellett. Meg is esköltél, mert elmondiam neked a Lili tündérmeséjét. Tudod, az a tündér, aki nem akarta szeretni a favágó fiát. Verset is csináltam róla, ihol van e'.

És egy darab papírost nyújtott Erzsike felé. Erzsike kikapta a kezéből a papírost, ezer darabra tépte, a földre szórta és megtaposta.

Szegény Márki Márkus fehér lett, mint a halott. Úgy érezte, mintha a lelkét tépte volna ezer darabra az a kegyetlen leány. Két követ könnyesepp gyöngyözött ki a szeméből.

— Ha nem szeretsz, mért ölítettél?

— Hitakarodj, mért kísérlek.

Márkus eltakarodott. Megint az erdőbe ment és a nagy bukfa alá ült. Bigó énekelt a feje fölött és ő azt gondolta, nem tud az olyan szépen dalolni, mint ahogy ő dalolta meg a tündér esetét, de azért mégis meghallgatja a párja. Az ő versét mért tépte szét Erzsike, mikor az olyan szép volt, hogy akár a király elébe vihette volna. A király bizony nem lett volna ilyen kegyetlen. Nagy kegyesen megveregette volna a vállát és azt mondta volna:

— Derék legény vagy te, Márkus. Több esszed van, mint a miniszteremnek.

Amire ő csak annyit mondott volna:

— Hűség, ha méltóztatik, írok felségednek akár szászt is.

széről nem részesül sem anyagi, sem erkölcsi támogatásban. Ilyen körülmények között igazán nem csoda: ha a vidéki színidirektorok s velük együtt természetesen a vidéki színészet boldogulása, megélhetése veszélyben van és a kultura hatalmas eszköze a kellő anyagiak hiányában nehezen tud magasabbrendű hivatásának megfelelni.

Személyi ügyek.

A képviselőház ülése.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Budapest, december 10.

A képviselőház mai ülése csupa apróbb, jórészt személyes ügyek tárgyalásával telt el. Napirend előtt egy balpárti képviselő szóba hozta Apponyinak tegnap a győri esetre vonatkozó válaszát, főleg pedig *Justh Gyula* elnök tegnapi eljárását. *Justh* válaszlát is a támadásra és védelembe vette cselekedetét.

Később a mentelmi ügyekre tértek át, melyek körül *Hentaller Lajos* esete keltett nagyobb érdeklődést. A Ház *Hentallert* a Vörösügyben a mentelmi bizottság javaslata ellenére kiadta.

Az ülésről íti következők tudósításunk:

(A tegnapi interpelláció.)

Justh Gyula elnök 11 órakor megnyitja az ülést. Először előterjesztések és irományok bemutatása után *Farkasházy Zsigmond* a házszabályokhoz kér eszt, kijelentve, hogy a tegnapi ülés végén történt incidens nem hagyhatja szó nélkül, mert az házszabály ellenes. A házszabály nem ismer közbetevett nyilatkozatokat, csak választ az interpellációra. Vitén felül áll az, hogy a miniszter használta azt a kijelentést, hogy vegye tudomásul a Ház az előzetes nyilatkozatát — tehát a szavazást feltétlenül el kellett volna rendelni.

Justh elnök kijelenti, hogy esután is úgy kezel a házszabályokat, ahogyan eddig tette. Ha *Farkasházy* álláspontjára helyezkedik, akkor előállhatott volna az az eset, hogy a Ház olyan határozatot hoz, mely házszabályellenes és végrehajthatatlan. A házszabályok ugyanis azt mondják, hogy a miniszter azonnal is adhat érdemleges választ, ha ezt nem teszi, akkor 30 napon belül nyilatkoznia kell. Már most ha feltessz a kérdést, hogy tudomásul veszi-e a Ház a miniszternek azt a nyilatkozatát, hogy érdemleges választ legkésőbb fog adni, megtörténhetett volna, hogy ezt a Ház nem veszi tudomásul és erre a miniszter 30 napon belül

mégis nyilatkozott volna, mert erre a házszabályok révén joga van. Egész kötet analóg-példát hozhat fel, de csak kettőt említi, 1896. és 1899. novemberében teljesen hasonló módon járt el az akkori elnök és senkinek sem jutott eszébe akkor felszólalni.

Esután áttértek a napirendre. Elfogadják harmadxori olvasásban a tegnap letárgyalt törvényjavaslatokat. Majd mentelmi ügyeket tárgyalják. A Ház vita nélkül felüggeszti rágalmozásért *Markos Gyula*, párbaj vétségért *Polónyi Dezső* mentelmi jogát.

(A Haza—HerVörös Egy.)

Hentaller Lajos ellen *Vörös László* volt miniszter indított rágalmozási pört.

Lázár Zóárd előadó fölolvassa *Hentallernak* a Ház elnökéhez intézett levelét, melyben maga is mentelmi jogának felüggesztését kéri. Mindazonáltal a bizottság zaklatást látván, nem javasolja kiadatását.

Héderváry Lshel kijelenti, hogy *Hentaller* cikkben a saját neve aláírásával sértette meg *Vörös Lászlót*, tehát nem mint képviselő és zárszámadási bizottsági elnök. A mentelmi jog felüggesztendő. A Ház a bizottság javaslataival szemben *Hentallert* kiadja.

Esután vita nélkül a bizottság jelentése értelmében a Ház felüggesztette a következő képviselők mentelmi jogait: *Markbreit Gyula*, *Ivanka Imre*, *Vinkovics Tivadár*, *Gyurics Emil*, *Szikács Ferenc*, *Bárceles Erasmus*, *Harambatic Agost*, *Magdics Péter* (17 rendbeli sajtóvétség), *Popovics Dusan*, *Tuskán Gergely*, *Zagorac István*, *Bauer Antal*, *Cerovac István*, *Novossai Mátyás*. A hoinapi ülés napirendjének megállapítása után az ülés véget ért.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) A zenekedvelők egyesülete ma délután a városi bizottsági termében választmányi ülést tartott, amelyen elfogadják a zenede fejlesztésének a főszámvadó által bekért részletes tervezetét. Ez a tervet van hivatva alapjául szolgálni az egyesület ama kérésének, melyben a városi segélynek 5000 koronára való fölemelését kérték. A *Weitsch J.-utcai* elemi iskola újjáépítése alkalmából kérését terjeszt a tanács elé az egyesület, hogy az építendő iskola egyik mellékszárnya gyanánt nyolc kisebb s egy nagyobb tanteremből álló helyiséget építsen a zenede céljaira. Ezzel szemben az eddig fűszert bérösszeget amortizációs célokra felajánlja az egyesület, amint azt a mai választmányi ülésen elhatározták. *Osv. Ubl Ferencné* részére férje temetési negyede elvételére 240 koronát megszavazott a választmány.

A „Ne Temere“ ellen.

A református konvent tiltakozása.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, december 10.

A reformátusok egyetemes konventje ma folytatta és befejezte tanácskozását. Ez utolsó ülésen határozott a konvent a „Ne temere“ kezdetű pápai bullával szemben követendő magatartásról és egy éles hangú javaslattal szemben azt fogadta el, amely tapintatosabban igyekszik a békés megoldás elérésén.

A tanácskozásról budapesti tudósítónk következőket táviratozza:

A magyarországi református egyház egyetemes konventje ma befejezte kedden megkezdett tanácskozását. A mai ülésen *Degenfeld József gróf* főgondnok és *Antal Gábor püspök* elnökölték, mert *Bánffy Dezső* báró-betegsége miatt nem jelent meg az ülésen.

A befejező tanácskozás legfontosabb tárgya a „Ne temere“ kezdetű pápai bulla volt. A püspökökből és főgondnokokból álló bizottság erre vonatkozólag egy határozati javaslatot terjesztett a konvent elé. A javaslat azt indítványozza a konventnek, hogy az ügyet a két protestáns egyházat közösen érdeklő ügyek tárgyalására kiküldött közös bizottsághoz utasítsák és az lépjen közbe a kormánynál a sérelmes ügynek lehetőleg békés uton való elintézésére. Ezzel szemben *Degenfeld József gróf* élesebb hangú határozati javaslat elfogadását kérte. E szerint a kormányt kérje fel a konvent a vallásegyenlőséget alapjában megtámadó dekrétum visszautasítására és az abban foglalt támadás elhárítására.

György Endre és *Tiszta István* gróf a bizottság javaslata mellett foglaltak állást, míg *Nagy Lajos Degenfeld* indítványát pártolta. A szavazásnál a konvent nagy többsége a bizottság javaslatát fogadta el.

Több folyó ügy elintézése után a konvent *Antal* püspök imájával véget ért.

A szellő megzimogatta forró homlokát és szemében megszikkadt a nedvesség. Édes nyugalmat érzett a szívében és arra gondolt, hogy milyen kegyes, jó király a mi királyunk. Olyan bizalmasan tud elbeszélgetni a szegény emberrel, olyan puhán, lágyan esik a megszégyentett szívre a beszéde, mint a harmat.

— Ne félj, Márkus, — vigasztalta, — azért mégis csak tiéd lesz a kántorék brszikéje.

— Makacs feje van annak, felséges uram. — mondta ő alásatosán.

A folség összehuzta a szemöldökét, nyilván haragudott. A beszédéből is kitetszett, hogy haragudott. Est mondta:

— Olyan pecsétes levelet küldök kántor uramnak, hogy tudom Istenem, nem teszi az ablakába.

Másnap, mise után megszólította kántor uramat:

— Meg ne ljedjen, kántor uram, — figyelmeztette jólelkűen — meg ne ljedjen, ha pecsétes levelet kap kigyulmed.

— Hát aztán kitől kapnám azt a pecsétes levelet?

Márkus mosolygott, csöndesen, titokzatosan:

— Hiszen majd meglátja. De aztán meg-mu assa ám az Erzsikének is.

A kántor nem tudta, mire vólje ezt a be-

szédet, de nem is törte a fejét miatta. Sokszor beszélt ilyen bolondokat ez a Márkus.

Márkus másnap megint megszólította:

— Hát megkapták-e már, kántor uram?

— Mit te, Márkus?

— Hát a pecsétes levelet.

A kántor azt mondta, hogy nem kapta meg. Haragudnap is ezt mondta, negyednap is, de ekkor azal fenyegette Márkust, hogy megbubolja, ha megint előhozakodik ezzel.

— Tagadja, tagadja — gondolta Márkus.

— Hiszen mondta a király, hogy nem teszi az ablakába. És ezantul mosolyogva járt-kelt az utcán. A szive könnyű volt, mint a madaré, mert bizonyos volt a dolgában. Nagy ur a kántor, de a királlyal csak nem mer újat husni. Holnap, vagy holnapután a házához invitálja és azt kéri tőle:

— Akarod-e az Erzsikémét?

Mire ő azt mondja:

— Akarom.

Es aztán megtartják a jegyváltást; ott lesz a tiszteletes is, meg a jegyző is, meg a tanító is, meg a fél falu.

Hát nem így lett, hanem úgy, hogy egyszer csak azt kezdték suttogni a faluban, hogy *Garas Laci* elveszi a kántorék Erzsikéjét.

Márkus megszédült, mikor meghallotta. A szive is összehuzódott. Micsoda vakmerő, gögös ember ez a kántor, még a királlyal is

szembeszáll. De hiszen majd megtöri a büszkeségét. A király azt akarja, hogy ővé legyen az Erzsike, hát megmutatja, hogy az ővé lesz. Magára vette az ünneplőjét, elemőzslával tele rakta a tarlitsnyáját és elköszöntött a szomszédoktól.

— Hová mégy, Márkus? — kérdesték.

— A királyhoz mék.

— De hiszen nem engednek elébe.

— Már mint engem? — mosolygott Márkus. — Hiszen nem először leszek nála.

— Nem-e?

— De nem ám. Tavasszal is nála jártam.

Verset vittem akkor, most is azt viszek. Na, gyon szereti a verseket és senki se tud olyan kedvre valót kigondolni, mint én.

— Hát csak azért mégy?

— azért is, meg másért is.

Márkus elment. Ahol legsűrűbb volt az erdő, arra vette útját. A lombok közt megzengett a szél és a fák hajoltak, hajladostak, mintha neki bókolnának. És a szive kitágult az örömtől, meg a büszkeségtől. Lám, csak tudják, hogy kiféle ő.

Ki tudja, meddig csavargott a sűrűségben. Mire visszajött a falujába, rongyekba lógott róla az ünneplője. Gyönyösen kérdesték a szomszédok:

— Hát voltál a királynál?

— Voltam.

Az aradi képzőművészeti társulat karácsonyi kiállítása.

Budapesti művészek Aradon — A londoni kiállítás képei — Szobrok, színyek, iparművészeti tárgyak. — Ünnepies megnyitás.

Arad, december 10.

Csendesen, de annál komolyabb igyekezettel, kiváló művész hozzáértéssel a karácsonyi napoknak értékes eseményét készíti elő néhány aradi művészember. *Az aradi képző és iparművészeti társulat* kiállítása lesz ez az esemény, amely nagyszabású, szinte országos jellegével, művészi nivójával, változatoságával sőt külsőségeivel is betetőzője lesz azoknak a tárlatoknak, melyek Arad művészeti életének most ispergő esztendejét bizonyára hosszú ideig emlékeztetessé fogják tenni.

Már a múlt havi közgyűlésén elhatározta a Képzőművészeti társulat, hogy az előzőleg tervbe vett Margittay-kiállítást több elsőröndű festő-, szobrász- és iparművész részvételével bővíti ki. Azóta a terv még nagyobb szabásúvá, érdekesebbé, változatosabbá érelődött és ma már körülbelül készen van a programja annak a kiállításnak, mely *december 20-án*, vasárnap nyitlik meg a kereskedelmi akadémia dísztermében és melléktermében.

Nemcsak Aradról és a környékről, hanem az egész országból képek, szobrok és iparművészeti tárgyak érkeznek erre a kiállításra. A fővárosi művészek legnevesebbjei lesznek képviselve; némelyek nemcsak egy-két műdarabban, hanem egész kollekcióval. Így többek közt Aradra kerül *Pentelei Molnár János*nak, az ecsete kiváló művésznének az a kollekciója, mely az idei londoni magyar kiállításon annyi elismerést szerzett a magyar művészetnek. Több képpel — közülük egészen új, még ki nem állított képekkel — fognak szerepelni *Erdősi Béla*, *Margittay Tihomér* és a fővárosi művészgárda sok tagja. A budapesti Nemzeti Szalon is segít az aradi társulatnak az anyag összegyűjtésében, úgy, hogy az említettekön kívül már eddig is a következők jelentek meg:

Kézdi Kovács László, Nagy Vilmos, Keményffy Jenő, Wolff Károly, Bruck Miksa, Bruck Lajos,

— Aztán elébe bocsátottak?

— Persze, hogy elébe bocsátottak. Kéinte nem akart ráim ismerni. Térdre ereszkedek és azt mondom:

— Felség, én vagyok a Márkfi Márkus.

Azt hittem, hogy rögvost lepattan ró a drága mente, úgy dagadozott a felség mallo az örömtől:

— Hát te vagy az?

Aztán beszólt a belső szobába:

— Gyere csak ki, lelkem (a királynét gondolta), nagy vendég gyűlt. Itt van a Márkfi Márkus, tudod, aki azokat a szép verseket komponálja.

— Aztán mit beszéltél még a királlyal? — kérdesték nevetve.

— De azt már nem mondom meg.

Bizony, az ő titka volt. Mert azt mondta a király, hogy még egyszer ír a kántornak, de még nagyobb pécsettél, mint legelőször. És ha erre se hajlik, ám akkor magára vessen, na hajba keveredik.

Es szegény Márkfi Márkus várta a pecsétes levelet. Várta szépen, türelmesen, mert bizonyos, hogy megjön, ha ma nem, hát holnap. És nap nap után elment a búkkia alá, a bosorkány-árok mellé, ahol Erzsikének elmondta a Lili tündér meséjét és ahol az első csókot kapta tőle. És mikor rigó dalolt a feje fölött, ő is kigondolt egy szép nótát, aminőt csak király poétája gondolhat ki. És mikor elfáradt a nótaszervezésbe, meséket álmodott és boldog volt. Mert a megálmodott boldogság az is boldogság.

Knopp Imre, Markó Ernő, Déry Béla, Gergely Imre, Nyilassy Sándor, Tull Odön, Tolnay Ákos, Kazányi Odön, Komáromi Kacsz Endre, Pörge, Gergely, Rubovics Márk, Bachmann Károly, Vesztróczy Manó és Ujváry Ignác.

A szobrászok és iparművészek közül képviselve lesznek Istók János, Pásztor János, Molnár Dániel, a nagybecskereki szőnyaggyár stb. Aradról és környékéről kiállítanak: Balla Frigyes, Ufferbach Jenő, Anyos Viola (Lipp), Bodzási István, Albert Andor, Nagy Sándor (szobrász), Patrányi Miklós (Sikelyudvarhely), Somogyi Gusztáv, Urh-gyi Alajos, Pataky László (Álvinc) stb.

A tárlat megnyitása ünnepies keretben fog történni. A kiállító művészek jó része jelen lesz a megnyitón. A megbíróktól és belépőjegyeiktől kezdve minden kiváló ízléssel, művészeti gondtal készül erre a karácsonyi kiállításra, amely a Képzőművészeti társulat addigi szépségerő kiállításait is felülmúja majd méreteiben, változatoságában és művészi értékében.

Az inzultált aradi bankigazgató.

Barta Ferencet elítélték.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 10.

Tegnap játszódott le a belényesi híres választás epilógusa a nagyváradi törvényszék büntető tanácsa előtt. *Barta Ferenc* turócszentmártoni községző, a belényesi kerület volt képviselője került a vádlottak padjára, a ellen hatóság elleni erőszak büntette címén emelt vádat az ügyészség. *Barta Ferenc*nek ugyanis a belényesi választást megelőzően, *Kardos Arpád* képviselőjelölt vasóhi programbeszéde alkalmával incidense keletkezett *Ertsey Géza* szolgabíróval. A kortesbeszéd alatt ugyanis tumultus támadt, miközben egy román kortes fölpofozta *Sedntó Izidor* aradi bankigazgatót, aki *Kardos Arpád* érdekében busgózkodott. *Barta Ferenc* erre odaállt *Ertsey* szolgabíró elé és erőlyesen követelte, hogy a rendzavaró és inru táló román kortest tartóztatassa le. Mint-hogy azonban erre törvényes ok nem volt, a szolgabíró vonakodott a kérésnek eleget tenni. Erre *Barta Ferenc* dühösen kifakadt:

— Ha pedig ezt meg nem teszi az ur, akkor nem jó hazafil!

Erre hargos veszekedés támadt, miközben, hír szerint, *Barta* tetlleg is inzultálta a szolgabíró. Ezért hatóság elleni erőszak címén paraszt emelt *Barta* ellen a szolgabíró. Ebben az ügyben már a múlt hónapban volt tárgyalás a törvényszéken, de ekkor a bizonyítás kiegészítése végett a tárgyalást tegnapra halasztották.

A tegnapi tárgyaláson kihallgatott tanuk azt vallották, hogy *nem látták* a tetlleges inzultust, valamint nem döntötték meg a bizonyítás során a vádlottnak azt a védekezését sem, hogy ő nem tudta, hogy *Ertsey Géza* szolgabíró hivatalos minőségben hatósági személyként vett részt a választásban.

A vád- és védelem meghallgatása után a bíróság meghozta az ítéletet, mely *becsületsértés vétségében* mondotta ki bűnösnek a vádlottat és 400 korona pénzbüntetésre ítélte.

Az ítélet ellen a felek felebbezték.

AZ ARADI KÖZLÖNY TELEFONSZÁMAI:

Szerkesztőség — — — — — 357

Kiadóhivatal és hirdetési osztály 151.

A leleplezett panamisták.

Az iskola-csalók bűnügye.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 10.

Az iskola-panama ügyében ma végleg befejezték a vizsgálatot, amely teljeren és kétségtelenül megállapította a gyanúsítottak és terhelték bűnösségét.

Bebizonyosodott az okmányhamisítás, vesztegetés, hivatali pénzek elikkasztása, hamis bizonyítványoknak megszerzése, illetve kiállítása.

A vizsgálat adatai szerint a főbűnözők kilencen vannak, ezek:

Kordnyi György dr. és

Krenkó Géza tanfelügyelőségdek,

Földes Géza és

Hortobágyi iskolalgazgatók,

Balogh Márk tanár,

Telkes Andorné,

Vogel Béla,

Kerekes Ignác és

Rádai Manó előkészítő iskola tulajdonosok.

A tanfelügyelőkől belgazolást nyert, hogy pénzért köteleességüket megsztették; *Krenkó* maga is használt hamis bizonyítványokat, a hamis bizonyítványok és erkölcsi, valamint illetőségi bizonyítványok alapján engedélyeket adtak ki, még pedig pénzért, a hamis bizonyítványok megsemmisítésénél pedig közreműködtek.

Az iskolalgazgatók és a terhelt tanár pénzért, hamis elemi bizonyítványok alapján, hamis, illetve a ténybeill állapotnak meg nem felelő polgári iskolai bizonyítványokat állítottak ki, tehát okiratot hamisítottak.

Meghamisították azonban az *anyakönyveket* is, melybe számos tételeit nem írtak be, később, amikor a vizsgálatot folyamatba tették, valótlán számok alatt, utólag jegyezték be tételeket.

Sikkasztottak hivatali pénzeket, amennyiben tandíjakat és vizsga díjakat megtartottak. De megsemmisítették, vagy megsemmisítésre visszadtak *utólag* hamis okmányokat. Az előkészítőknek úgy ök, mint a terhelt tanfelügyelők bűnös cselekedeteiknél *pénzért* segédkeztek, velük összejártszottak.

Az előkészítők cselekménye ezintén nem kihágás, hanem bűncselekmény, mert saját beismerésük alapján hamis elemi bizonyítványok alapján, hamis erkölcsi, illetőségi és foglalkoztatási bizonyítványokat gyártottak, illetve gyártattak, a tanfelügyelőség tagjait és az iskolalgazgatókat, valamint egyes tanárokat megvesztegettek, a hamis okmányokat visszaszerezték és a legtöbb esetben megsemmisítették.

Miádezeket pedig még elkövették akkor is, amikor ellenük ezen ügyekből kifolyólag a vizsgálat már folyamatba volt helyezve. A vizsgálat ugyanis áprilisban indult meg és novemberben is hamisítottak okmányokat, megvesztegettek a tanfelügyelőket és vizsgáztattak.

Miádezen bűncselekményekért a büntető törvénykönyv idevona-kozó §§-ai szerint öt évig, illetve öt évől tíz évig terjedő fegyház jár, arról tehát szó sem lehet, hogy a vizsgálatba vontak büntetlenül szabadulhassanak.

Ha letartóztatás mindaddig mégsem történt, az csak annak a körülménynek tudható be, hogy a rendőrség felfogása szerint preventív intézkedésre nem volt szükség, mert terhelték a hosszú vizsgálat alatt szökési kísérletet nem tettek, mindannyiuk hivatala, állása, foglalkozása, sőt a legtöbbnek vagyona van és szökéstől tartani nem kell.

Mind ezeknek azonban ellenmond a büntető törvénykönyv, mely a felsorolt esetekben a büncselekményre és az esetleges büntetésre való tekintettel, az előzetes letartóztatásba helyezést utasítónan kimondja.

Vidéki szinigazgatók veszedelme.

Kellemetlen hírek Marházy Miklósról.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 10

Hogy manapság nem a legjobb helyzetben vannak a vidéki szinigazgatók, azt az orsz. színészegyesület utóbb lefolyt néhány tanácsülésének ama szigorú határozata bizonyítja, amely a direktorok hátrálékainak befizetését sürgeti, sőt azzal fenyegetőzik, hogy a mennyiben az utolsó felszólításnak sem tennének eleget, koncessziójuk bevonása iránt megteszik a kultuszminiszteriumnál a szükséges lépéseket. Ez annyit jelent, hogy úgy a direktor, mint egész személyzete kenyér nélkül marad. Amint az Ujság írja, két igazgató van ilyen bajban. Az egyik Kövessy Albert, az aradi közönség körében igen előnyösen ismert pécsi szinigazgató, a másik Marházy Miklós, a kecskeméti színház igazgatója, az aradi község volt kedvence. Kövessy Albert kiváló szakértelemmel és tudással vezet évek óta társulatát és mégis ilyen végzetes sorsra jutott. Marházy Miklós pedig, aki rövid idő óta harmadik direktora a kecskeméti színháznak, el fogja veszíteni a színészegyesülethez befizetett óvadékát, mert tartozásai kiegyenlítésére a tanács azt az összeget fogja felhasználni s így kaució híjján az ő játsszasi engedélyét is befogják venni. (Itt mindjárt megjegyezzük, hogy fővárosi lapársunk értesülése nem helyes, mert Marházy nem küzd anyagi zavarokkal.)

Az oka e rossz viszonyoknak az, hogy a vidéki szinigazgatók túlságos követelésekkel állanak szemben, minek következtében társulataikat oly sok és drágán megfizetett erőkből szervezik, hogy nem képesek deficit nélkül dolgozni. És hozzájárul ehhez még az, hogy az addigi rendszerrel szemben egy legutóbbi közgyűlési határozat kötelezővé tette a vidéki direktorokra nézve azt, hogy azok tagjaikat egész éven át, még nyáron is, amikor szünet van, kötelesek fizetni.

Kövessy is ennek a rendszernek az áldozata s amikor a színészegyesület felszólította e kötelezettségére, többek közt azt felelte:

„Mindenem zálogban van, a jeggyűrűmön kívül; vegyek el a koncessziómat.”

Az illetékes köröknek ilyen körülmények között tenniük kellene valamit, még mielőtt a vidéki szinigazgatók legtöbbször rájuk nehezedő súlyos terhek alatt össze nem roppan. Az ország területén verejtékesen dolgozó nemzet napszamosai bizony jobban szolgálják különösen a nemzetiséki és haárszeli, de sőt a nagyobb vidéki városok kulturáját, semhogy így pusztulni engedjék őket sok évi becsületes munka eredményeképpen.

A készülődő Szerbia.

A balkáni veszedelem.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, december 10

A balkáni táviratok még mindig Szerbia háborus készülődéséről hoznak híreket. Új fegyverszállítmányok érkeznek Szerbiába, önkéntes csapatok alakulnak, de azért a háboru ügye most sincs eldöntve, mert magában Szerbiában is erős békepárt van.

Mai távirataink itt következnek:

Már osztozkodnak.

Berlinből táviratozzák: A Szerbia és Montenegró közt létrejött szerződés tartalmáról a „Voss. Ztg.” a következőket jelenti Belgrádból: A szerb—montenegrói véd- és dacsövetség a szerbség közös érdekeinek megvédésére alakult segítői és osztozkodási szerződés és végleg megállapítja a két ország hatásköri szféráját ama határaikon szarbak által lakott területek felett, melyek idegen uralom alatt állanak. Montenegróhoz utalja a szerződés Hercegovinát, Mostar, Trebinje és Nevesinjevel, valamint a novibazári szandzsákban Bjelopolje, Gussinje és Kalossin területeket, továbbá a Mietaja területen (Albániában) Ipak és Dakovo városokat, azonfelül az albán földet a fehér Drináig és a Drina Völgyét. Végül Montenegró partvidéke a Bocche di Cattaro és Spiza által nagyobbítandó.

Szerbia kapja Boszniát, Raguzát és a novibazári szandzsák többi részét Plevije, Ro-ai, Novibazár és Diemnica városokkal és végül Üzküböt a rigómezővel.

Montenegró és Szerbia kölcsönösen kötelezik magukat arra, hogyha a két állam valamelyikét Ausztria-Magyarország megtámadná, egymást fegyvertámogatásban részesítik. A szerződő felek egyike sem fog a másik beegyezése nélkül békét kötni. Szerbia Montenegrót hadserege fenntartására időnként megállapítandó pénzbeli támogatásban részesíti.

A két dinasztia ágának kihalása esetében egymásnak a másik trónját, a két skupcsina beegyezésének fenntartásával kölcsönösen biztosítja.

Szerbia készülődése.

Prágából táviratozzák: A „Narodni Listi” egyik munkatársa beszélgetett a „Novoje Vremja”-nak ezidőszerint Prágában tartózkodó belgrádi tudósítójával. Az orosz újságíró ezeket mondotta:

— Szerbiában ma két párt van: Pasic pártja, a háborus párt és az új radikális párt, melynek vezére Stojanovic volt miniszterelnök. Ez a konfliktus békés megoldását keresi. A fegyverkezés mindannak dacára erősen folyik. Egyes falvakban még asszonyok és hetven éves aggastyánok is alakítanak fegyveres csapatokat. Olaszország elárastja Szerbiát barátságának biztosításával. Tisztek és garibaldisták tömegesen ajánlkoznak. Ausztria-Magyarország ellen — mondta végül a hírlapíró — Szerbia nem rendez háborút, hanem ragyszabású guerrilla harcot.

Belgrádból táviratozzák: A Crenozgyárnak második szállítmánya angol gőzösön Szalonikiba érkezett. A szállítmány 93 tonna tábori ágyu alkatrészt, 125 tonna hadiszert tábori ágyu számára, 50 tonna puskaopt és 60 tonna kész töltenyt tartalmaz. A szállítmányt Szalonikiból vasuton Kragujevacba küldik. A harmadik szállítmány december 23-án érkezik meg.

A bojkott.

Tripoliszból jelentik: Az osztrák áruk bojkottja egyre jobban terjed. Számos hajó, amely Triesztből teli rakományval érkezett ide, kénytelen volt visszafordulni. A kereskedők vonakodnak a rakáron levő osztrák árut eladni. Egy osztrák szállító bepörölt egy tripoliszi kereskedőt, aki a bíróság előtt kijelentette, hogy nem honorálja aláírását, mert Ferenc József sem honorálta az ő aláírását.

Biztosítások háboru esetére.

Londonból jelentik: A Lloyd biztosító társaságnál az utóbbi napokban biztosításokat kötöttek egy háboru kitörése esetére. Az olyan kárbiztosításért, mely valamely biztosítottat egy Ausztria-Magyarország és Törökország közt kitörő háboru folytán három hónap alatt érné, 12 százalék díjat kértek. Biztosításokat kötöttek ezen az alapon tőzdecégek, kiviteli cégek és hajózási vállalatok részére. Más cégek biztosításokat kötöttek egy Ausztria-Magyarország és Szerbia közt március 9-ig kitörő háboru esetére, melyért 25 százalék biztosítási díjat kértek.

Háborus és békepárt az udvarnál.

A király elnöklése alatt legutóbb Bécsben két napig tartó katonai tanácskozások folytak, amelyekről csak annyit szivárgott ki, hogy őfelsége a békefenntartása mellett nyilatkozott. Egy francia lap, az *Elclair* most részleteket is közöl erről a konferenciáról. A nevezett lap azt írja, hogy a bécsi udvarnál két párt áll szemben egymással: a főhercegekből és a legfőbb katonai méltóságokból álló háborus párt és a békepárt, amelyhez a király és rajta kívül a két miniszterelnök is tartozik. A legutóbbi katonai tanácskozáson főleg Ferenc Ferdinánd érveit a háboru mellett. Azt mondta, hogy a jelenlegi bizonytalan helyzet rosszabb egy háboruánál. Támadjuk meg most Szerbiát és Montenegrót, mert az bizonyos, hogy jelenleg se Oroszország, se Olaszország nem fognak interveniálni. De ha várunk, úgy a cár még meggondolhatja a dolgot, Tittoni olasz külügyminiszter pedig megbukhatik és mindkét országban Ausztria-Magyarországgal ellenséges politika kaphat lábra. Jelöl fő erceg főképp Montenegró ártalmatlanná tételével nyilatkozott, míg a csapatfelügyelők és a vezérkari főnök szintén úgy vélekedtek, hogy Szerbiát és Montenegrót az első provokációra meg kell támadni. Ezután a király vette át a szót és azt mondta, hogy öreg napjaira meg szeretné óvni népeit egy háboru terheitől. Minden erejéből a béke fenntartásán fog fáradozni, amíg ezen igyekezése nem ütközik bele a monarchia tekintélyébe és méltóságába. Csak a legvégső esetben fog fegyverhez nyulni. De addig is meg kell erősíteni a monarchia déli határait és ott nagyobb hadsereget kell egybevonni, hogy

a szerbeknek és montegróiaknak elmenjen a kedvük a háborútól.

Igy becsült — a francia lap szerint — a király a béke érdekében, melyet remélhetőleg sikerül is majd fenntartania.

Barabás Aradért.

Nyilatkozat a tegnapi választásról.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 10

Barabás Béla, mikor a közigazgatási bizottság tagjainak sorából ezelőtt két évvel kimaradt, kijelentette, hogy addig ne várjanak tőle polgártársai érdemleges városi munkát, míg a rajta esett sérelem ugyanoly módon, mint azt elkövették, nem tétetik jóvá.

Barabás Béla nem volt ura szavának. Nem igaz, hogy nem tett a két esztendő alatt a város érdekében semmit, nem igaz, hogy duzzogva félre állott volna. Ahol csak alkalom kínálkozott, ott láttuk őt, mint eleven cáfolatát ama gazdátlan és kósza hirnek, mely arról regélt, hogy Barabás az oka annak a sok közgyűlési határozat megsemmisítésnek, melylyel az utóbbi időben a kormányhatóság Aradot folyton bosszantotta. Barabást a városhoz annyi benső szál fűzi, hogy nem tud tőlünk oly könnyen elszakadni.

Tegnap jóvá tette a törvényhatósági bizottság a hibát: Barabás ismét tagja a közigazgatási bizottságnak.

Ez alkalomból az Aradi Közlöny munkatársa az Aradon tartózkodó államférfitől megkérdezte, vajjon a törvényhatósági bizottság ezen a révén Arad polgársága számíthat-e most már intenzívebb lokális munkásságára?

Barabás, aki jóleső érzéssel hallotta tegnapi megválasztásának hírért, rendkívül érdekes nyilatkozatot tett.

— Amilyen fájó szívvel fogadtam — ugymond — ezelőtt két évvel annak tanujelét, hogy polgártársaim nem akarnak az én erőmmel rendelkezni éppen olyan jól esik szívemnek az a tudat, hogy ismét tagja vagyok a közigazgatási bizottságnak. Ebből azt látom, hogy senki sem hitte el azt, hogy én, míg távol tartottam magam a közgyűléstől, a város érdekei ellen dolgoztam s én jártam közbe, hogy a közgyűlés határozatait megsemmisítse a miniszter. Sohase tettem, mert tudom, hogy a közgyűlés határozatai a köznek megnyilatkozásai, amellyel nem szabad ellentétbe helyezkedni. Ezt legjobban bizonyítja az a körülmény, hogy az autobusz kérdésben elfoglalt elientétes álláspontom dacára egy lépést sem tettem létesítésének megnehezítésére, noha kijelentettem, hogy megkísérlem a közgyűlési határozat megváltoztatását. Ez volt az egyik oka annak, amiért talán két évvel ezelőtt a közgyűlés többsége ellenezte azt, hogy a közigazgatási bizottságban helyet foglaljak. A mennyire időm engedni fogja, szorgalmasan eljárak a közgyűlésekre, a januárin okvetlen megjelenek, de a bizottságokban is akarok dolgozni. A város igen fontos átalakulás előtt áll. Az új szervezeti szabályzatot végre el kell készíteni, mert a közigazgatás már nagyon is érzi a reform szükségét. Ebben a mun-

kában tevékeny részt akarok venni s ha lehet, még a végleges megoldás előtt ajánlani fogom a helyettes polgármesteri állás kreálását. A polgármestert meg kell szabadítani a bürokratikus és idejét rabló irka-firkától. Módot és időt kell neki adni, hogy alkot hasson, eszméket termelhessen. Megvagyok róla győződve, hogy, ha a polgármestert nem venné igénybe a nem reá tartozó tengernyi akta-elintézés, akkor nem lett volna kénytelen Arad a terhes hidkölcönt sem felvenni, mint a hogy ez történt.

Amiről beszélnek.

A külföldi szépség kalandja.

Piel hja, hogy ezt az eseményt nem ilyen csevegő formában és nem a jókedvű közleményeknek szánt területen, hanem nagyobb betűkkel és sokkal komolyabb tendenciával írtuk meg. Szerencsére erre nincs ok, aminek mindenki öszintén örülhet, mert így legalább két külföldi urinó nem azzal a benyomással távozott Aradról, hogy itt olyan fiatal emberek laknak, akik mámoros jókedvükben át lépik az illem határait.

Mintán nem husvét, hanem karácsony előtt állunk, s így nincs szükség bőjtű prédikációkra, így hát mi is félhagyunk a morál filozófiával és e helyett szót fogadunk az olvasónak, aki bizonyosan ezt mondani, ha irás közben az újságíró háta mögött állana:

— Csak gyorsan a dologra!

.. Igen, a dologra. És milyen szép dolog!... Ez a gyönyörű dolog pompás fekete selyem ruhát hord, nagy fekete szemének csillogása versenyre kel hatalmas gyémánt butonjainak ragyogásával. Ez az elragadó, ez a vért forraló csupa tűz dolog: egy külföldi fiatal uriaszony, aki nevelő anyjával tegnapelőtt Aradra érkezett, hogy a város polgármesterével valami telekvásárlási ügyben tanácskozzék. Mintán a polgármestertől biztató ígéretek kaptak, nyugodtan beültek a *Központi Szálló* éttermébe és jól megvacsoráztak. Az ételek mellett az éhes férfiszemek vágyakozó tekintetét is nyelték. A férfiak szeméből csupa vágy sugárzott ki. Az egyik tekintet ezt mondta:

— Mondja, angyal, lehetséges az ismerkedés?

A fiatal nő ekkor hirtelen a mellette ülő gyász ruhás matronára pillantott, s talán semmi jelentőséget nem tulajdonított ennek a pillantásnak. A férfiak azonban mást olvastak ki e tekintetből:

— Ettől az öreg néntől nem lehetséges semmi...

Most újabb tekintet-telefon következett. A vágyakozó férfiszemek valamit sugtak az ősz urnónek. Ha s jó gondolatolvasó, akkor ezt derítette ki a szemek beszédéből:

— Ugyan kérem, feküdjön már le és hagyja egyedül ezt az angyali nőt.

Ugy látszik, a matrona megértette a férfiszemek óhaját, mert fölemelkedett és kifelé indult az étteremből. De fájdalom, a szép ifjú hölgy is követte — a kávéházba. Ott a legnagyobb asztalhoz telepedtek le és olvasgatták a lapokat. Éjtél felé egy hírlapíró megtudta, hogy a két nő fontos ügyben tanácskozott a polgármesterrel.

Nyomban hozzájuk ment, hogy elmondassa magának a polgármesterrel folytatott tárgyalásuk eredményét. A szép fiatal hölgy, amíg előadta ügyüket, folyton mosolygott. Ugy látszik tetszett neki ez a magyarországi divat, hogy a hírlapírók minden idegen iránt érdeklődnek és ez készítette mosolyra. Amde nagyobb a valószínűsége ama föltevésnek, amely a folytonos mosolygást a vakító fehérek fogak mutató szándékával hozta kapcsolatba.

Ez a mosoly ugyancsak megtévesztette a szomszédos asztalnál ülő férfi társaságot, amely jókedvű aradi hivatalnokokból állott. A társaság két tagja — fess bajszu ifjak — összesugott s a következő pillanatban két kis papírszeletkét dobtak egy kalapba. Az egyik a kalapba nyult.

— Ezek sorsot huztak, — ez volt általános véleményük azoknak, akik ezt az érdekes jelenetet figyelték.

Nyomban azt is megindták, hogy mi célja volt a sors húzásnak. Az egyik fél így beszélt el:

— Sorsot huztunk, hogy ki mutatkozzék be előbb annak a csudaszép asszonynak a további ismerkedés céljából. Nekem jutott ez a szerencse. Meg kell tennem, mert különben a föltetelek szerint 4 évig pezsgőt köteles vagyok fizetni.

Ez a kijelentés szenzációként hatott. A gyöngébb idegzetűek a legnagyobb botránytól tartottak és távoztak a kávéházból, nehogy a skandalumnál tanuként kelljen majd szerepelniök. A váratlan szenzációról tudomást szerzett a kávéház tulajdonosa is, aki maga is komoly következményektől tartott. Sietett hát a két urinót figyelmeztetni arra, hogy mit főzött ki a két jókedvű ifju. Azt tanácsolta, hogy helyes volna gyorsan fölmenni a szobájukba.

A hölgyek szót fogadtak és fölmentek. Állítólag a fiatal urinó a lépcsőkön ezt a bosszus kijelentést tette:

— Kár, hogy Magyarországon a szálló tulajdonosok olyan *szűk óvatosság*

A miniszter érdeklődik.

Sürgős leirat az aradi közvilágítás ügyében

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 10.

A közvilágítás kérdésében, mely már hónapok óta foglalkoztatja a közvéleményt és a város hivatalos testületeit, mint fővárosi tudósítónk teljesen megbízható forrásból szerzett információk alapján jelenti, holnap szenzációsnak mondható fordulat áll be.

Az októberben tartott közgyűlés — mint még emlékezetes — ki gondolta, hogy a villanyos részvénytársasággal meg kell szakítania a városnak minden alkudozást s a tanácsot utasította, hogy tegye tanulmány tárgyává egy önálló városi villamtlep létesítésének kérdését. A közgyűlés parancsának eleget tett ugyan a tanács, de már, amint éppen ma írtuk meg, a világiatási szerződés az év végén lejár s a közgyűlés még ma sem tudja, vajjon január elsején mily módon világitja a főutat, ha csak nem akarja a világiatási költségeket nagyobbítani s az ivlámpák világitásáért nem akarja a társaságnak az alapszerződésben kikötött magasabb árakat fizetni.

A megoldást éppen a tegnap tartott közgyűlésen is siettették, de mint említett forrásunk jelenti, nem Aradon fogják eldönteni.

A belügyminiszter ugyanis a város polgármesteréhez leiratot intézett a mai napon, amelyben felszólítja őt, hogy az októberi közgyűlés határozatát ne hajtja végre, az ügyre vonatkozó összes iratokat a legsürgősebben terjessze fel a miniszterhez, aki foglalkozni kíván a közvilágítás kérdésével.

Az éj folyamán nyert értesülés érdemére nézve nem volt alkalmunk Várjassy Lajos polgármesterrel beszélni s így nem tudjuk, vajjon van-e tudomása már a miniszter feltűnést keltő intézkedéséről.

Addig tehát, míg a kormányhatósági intézkedés bármilyen módon nem segíti át a számtalan nehézségeken ezt a tengeri kigyószert, addig a tegnapi hozott tanácsot új alkudozásra utasító határozat sem léphet érvénybe s a város a közvilágítást az alapszerződésben kikötött magasabb egységáron kénytelen ellátatni.

VISZIK MÁR.

— *Rejtelmes történet több néma és két beszélő szereplővel. Történik Belgrádban.* —

Pénzügyminiszter (néhány ur kíséretében belép egy nedves földalatti úregbe, amelyben néhány sziklatömb hever)

Államtitkár (háromszor meghajol az úreg közepén, feltérdre ereszkedik, majd fölkel.)

Egy miniszteri segédfogalmazó (hadarva): Tessék leporolni a tárgyat.

Mind (borzasztó szigorúan néznek a hangos fiatalemberre és kézműdolgozatokkal esőndre intik.)

Pénzügyminiszter (a sziklára mutat, mire a tirsaság helyet foglal a köveken.)

Egy hosszuszakállas (fölkel, háromszor megfordul, aztán magasra emeli karjait.)

Mind (magasra emelik karjaikat)

Államtitkár (homokot vesz föl és kelet felé elszórja.)

A miniszteri segédfogalmazó (szorongva): Mi lesz itt...?

Mind (a földbe nézik a csacsogó embert.)

A hosszuszakállas (előlép, a kör közepére megy, jobb karjával fölkevert levegőt levegőben, mire a jelenlevők fölkelnek helyeikről, megfordulnak s újra leülnek.)

Pénzügyminiszter (megkopogtatja a sziklafalat.)

A segédfogalmazó (magában dörmög): Azt hiszi, hogy Mózes és vizet akar csekklandozni abból a kőből.

Államtitkár (színtén megkopogtatja a követ, homokot szór a sziklafalra, majd a jobbkezével végigsimít a sziklán.)

A hosszuszakállas (megáldja a pénzügyminisztert.)

Mind (fölkelnek és leülnek.)

A segédfogalmazó (verejtékező homokkal): Mi lesz itt? Istenem, csak már a levegőn volnék... (fölnyújtja a két ujját.) En ki akarok menni...

Pénzügyminiszter (a szájára teszi a kezét, t. l. a segédfogalmazó szájára.)

A hosszuszakállas (megáldja az államtitkárt.)

Államtitkár (a pénzügyminiszter elé járul, átnyújt neki egy iv papírost és egy nagy követ.)

A hosszuszakállas (megáldja a követ.)

Mind (köveket csomagolnak papírosokba és némán merednek a kijárat felé.)

A segédfogalmazó (sírva): Mit jelent ez uraim, mint jelent ez, jó uraim?

Pénzügyminiszter (őstét tekintettel kommunikét nyújt át neki): Adja le a sajtóírodába... (el.)

A segédfogalmazó (olvass): (Hivatalos.) A szerb nemzeti bank aranykészletét a háborúra való tekintettel ma Belgrádból Nišbe vitték.

(Leadja a szerb sajtóírodába és az egész világon egyedül ő hiszi, hogy Szerbiában arany is van.)

Ray.

MULATSÁGOK.

(=) Postások mulatsága. Dícséretes érdeklődést tannásitanak helybéli termelők, gyárosok és kereskedők a postás sportegyesület január 9 én tartandó tombola estélye iránt. Számtalan értékes és izléeses tárgyak állanak máris a rendezőség rendelkezésére. Az estélyre szóló meg-

hívókat ma adták postára. Es uton kéri a rendezőség a meghívókra joggal igényt tartó, de tévedésből kifekedettek, hogy abbeil igényüket Denhoff Sándor postafőosztánál jelentseik be.

A kifogásolt békedij.

Vita Méray Horvát huszonötezer koronájáról.

— *Aradi Közlöny távirati értesítése.* —

Arad, december 10

Érdekes ülése volt ma a képviselőház zárszámadási bizottságának. A bizottság az 1907. évi zárszámadást tárgyalta, miközben nagyobb vita fejlődött ki ama 25,000 koronás tétel felett, melyet a kormány utalványozott ki Méray Horvát Károlynak. Ezt az összeget, melyet tudvalevőleg külföldi tanulmányi szubvencióként adott a kormány Méraynak a békeszerezés körül szerzett érdemeiért, az állami legfelsőbb számvevőszék kifogásolta. A bizottság három szavazattal kettő ellen a számvevőszék álláspontját fogadta el, dacára Szerényi államtitkár beszédének. A szavazás azonban érvénytelen, mert a bizottság nem volt határozatképes és így csak legközelebbi ülésén fog dönteni ebben az ügyben.

A zárszámadási bizottság üléséről fővárosi tudósítónk a következőket táviratozza:

A képviselőház zárszámadási bizottsága ma délután ülést tartott. Az ülésen csak öt képviselő jelent meg; rajtuk kívül megjelent Dárday Sándor, az állami számvevőszék alelnöke és Szerényi József államtitkár, mint a kormány képviselője. Dacára annak, hogy a bizottság így nem volt határozatképes, belekezdték a tanácskozásba. Tárgyalásra került az állam 1907. évi zárszámadása.

Az állami számvevőszék, mint azt már írásban is bejelentette, kifogásolta a zárszámadásnak azt a 25,000 koronás tételét, mely 1907-re a munkásjóléti alaphoz Méray Horvát Károlynak utalványoztatott ki. Dárday részletesen kifejtette a bizottság előtt a számvevőszéknek a kérdésben elfoglalt álláspontját és kijelentette, hogy ezt a tételt a számvevőszék ilyen formán nem helyesli.

Szerényi József államtitkár kijelenti, hogy ez a kormány nyal szemben bizalmi-politikai kérdés és nem lehet úgy megítélni, ahogy azt Dárday teszi.

Az államtitkár beszéde után szavazásra került a kérdés. A jelenvolt képviselők közül három: Haber, Gotthard és Sziklay függetlenségi, kettő pedig, Hencz és Gyuriss néppártiak. A néppártiak a számvevőszék álláspontja mellett, tehát a kormány ellen szavaztak és velük szavazott Gotthard is, aki alighanem félreértette a kérdés feltevését.

Igy a kormány álláspontja egy szavazattal kisebbségben maradt. Ekkor azonban Eber Antal kijelentette, hogy a bizottság határozatképtelenségére való tekintettel, halasszák holnapra az ülést. Hencz Károly ellenezte ezt, de az elnök mégis holnapra halasztotta az ülést és így holnap újból szavaznak a vitás 25000 korona ügyében.

Meggyilkolt ékszerész.

A titokzatos bűntény budapesti számai.

— *Aradi Közlöny távirati értesítése.* —

Arad, december 10

Titokzatos bűnygyben folytat nyomozást a bécsi és a budapesti rendőrség. Frankfurt Gyula bécsi ékszerészt, amint már a lapok megírták, tegnap déleben egy óra felé a Laurenzerberg 3. szám alatt levő üzletében holtan találták meg. Halántéka át volt löve és minthogy különböző mellékkörülmények folytán az öngyilkosság kizártnak látszott, azonnal gyanakodtak, hogy az ékszerészt meggyilkolták. Az áldozat pénztárcáján kívül az üzletből értékes ékszerek is eltűntek.

A bécsi rendőrség azonnal nyomozást indított, de még nem találta meg a tettest, akinek a közrekerítéseért ezer korona jutalmat ígértek. A gyanu egy körülbelül huszonnégy éves, fekete bajszú, szikár, kőnéptermetű fiatalemberre irányul, aki több szemtanu állítása szerint, akkor lépett ki az üzletből és távozott sietve, amikor a gyilkosság történt. Egy másik versló szerint két férfit láttak a kritikus időben a Laurenzerbergi a Ferenc József-rakpart felé rohanni, ahol gyorsan felugrottak egy kőuti kocsi, de pár állomással odább lsmét leszálltak.

A bécsi rendőrség ma délután sürgős megkeresést intézett a budapesti államrendőrséghez. Igen alapos a gyanu, hogy az ékszerész gyilkosa vagy gyilkosai Budapest felé vették útjukat. A megküldött személyleírás alapján a budapesti rendőrség megindította a nyomozást, de az eddigelő eredm'nytelen.

IRODALOM ÉS MŰVESZET.

A színház műsora:

Péntek: Faust, opera. Jurisity Uros, a belgrádi Nemzeti színház volt tagjának vendégfelléptével. (B bérlet) Szombat: Virraszt a szerelem, vígjáték. (C bérlet.)

* Aranyvirág. Gerlaky Hermin ma lépett fel másodszor az aradi publikum előtt. Martos-Huszka Aranyvirág című operettjének címszerepét adta, a tegnapi János vitést messze túlszárnyaló sikerrel. Játékát már méltattuk és tegnapi föllépése után alkotott véeményünk még megerősödött. Kiforrzott művészi tehetség Gerlaky, aki ma, mint kiváló táncos szubrett is nagy sikert aratott. Énekében is biztosabb volt ma, mint tegnap, bár tagadhatatlan, hogy egyéb kiváló kvallásai mellett, hangjával számíthat legkevésbé nagyobb sikerre. A közönség ma is nagy rokonszenvvel nézte végig szereplését, sokat tapsolták és a második felvonásban magyar kékvókját megismételtették. Tisztelőitől csokrot is kapott. A többi szereplők közül Zalay, Leóvey és Ladislay érdemeinek dícséretet. Az ének- és zenekar a lehető legrosszabbat produkálta. H. G.

* A Kölcsey egyesület negyedik felolvasása szombaton délután 5 órakor lesz, Cholnoky Jenő dr. előadása iránt nagy az érdeklődés. Cholnoky, aki szombaton déleben érkezik Aradra, magával hozza a képeket, melyeket Rossnyay József fog veltetni. A tudós és szellemes felolvasó tiszteletdíját, melyet a Kölcsey-egyesületől kap, most is a magyar földrajztudomány fejlesztésére szánja. Mint a Magyar Földrajzi Társaság főtitkára és a földrajzi közlemények szerkesztője évek óta azon buzgódik, hogy a Tárában a Ferenc József csucson létesüljön a

bólyal figyelő állomás. Ezt a célt is szolgálja Csolnoky szombati előadása.

* A Filharmonia Egyesület a hó 13-ára tervezett hangversenyei *folyó hó 20-ára*, vasárnapra halasztotta Swäurström Valborg most vasárnapi hangversenye miatt. Tette pedig ezt úgy az aradi hangversenyeljáró közönség, mint a művész iránti előzékenységből. A december 20-iki hangversenyt *Mendelssohn* emlékének szentelik, kinek születése századik évfordulóját most ünneplik szerte a világban. A műsoron — többek között — Mendelssohn két nagy meaterme: a gyönyörű skót-szalmifőla és a „Hebridák” nyikán szerepel. A jegyeket erre a hangversenyre már aratja a Weiss Leó könyvkereskedő cég.

* Fráter Loránd egyetlen dalestélya iránt az érdeklődés oly nagy, hogy a hangverseny belépőjegyeit árusító Weiss Leó cég csak korlátolt számban adhat már belépőket. A hangverseny ritka műelőadásnak ígérkezik. Aradváros színe java alig várja Frátert, kinek fényes műsorát számos előkelő zenekarát kérelmére Sas Náci ismert dalköltő országos hírű nótája, „Aki még nem szállott soha...” fogja érdekesebbé tenni. A műsor egyéb számai: a hangversenyt rendező cég egynehány nap múlva adja köze.

* Eladó képek. *Szemerey* Béla müncheni festőakadémiát végzett művész, ki rövid idő óta Aradon tartózkodik, néhány festményét a helybéli Deutsch testvérek (Minorita palota) cég kirakatában kiállítja. Ezen képek a hó 11-től kezdődőleg 3 napon át meg tekinthetők, melyre az aradi műpártoló közönség szíves figyelmét felhívjuk.

* Fauszt — vendéggel. Érdekes előadás lesz holnap a színháznak. Gounod klasszikus dalművét, a *Fauszt* ot tüzte ki előadásra a színház igazgatósága. A címszerepet vendég éneki, *Juristij* Uros külföldi énekművész, aki 12 nap alatt tanulta be magyar nyelven a hatalmas szerepet. Juristij gyönyörű színpadi alak, elegáns színész és gyönyörű, hajlékony tenorsza van. A többi szerepet *Wassák Vilma*, *Ladislav Hunyady*, *Csillag Szerén* és *Rudas Éreklik*.

* Kikapós férjek. Vasárnap este aradi szerző műve kerül színre. Ekkor adják *Radó Károly* dr. bohózatát, a *Kikapós férjek*-et, amelyet Aradon már nagy sikerrel játszottak. A bohózat teljesen új betanulással és díszletezéssel kerül színre. Vasárnap délután mérsékelt helyárák mellett a *Kedélyes paraszt* című operettet játszzák.

* A nemzetközi tárlat, amely a Weiss Leó cég emeleti termében van, általános látogatottságnak örvend. Sok képre folyik alkudozás.

* Egy vendégszereplés története Győről írják ezt a kedves apróságot: Hegedüs Gyula, a kiváló művész most a legaktívabb ember Győrött. Az emberek örömmel ujságozzák egymásnak:

— Jön Hegedüs!

Nincs a neve mellett jelszó, még keresztneve se. Csak Hegedüsként ismerik Hegedüs Gyulát, aki színt és elevenséget ad mindennek, ami vele és körülötte történik. Mesei Béla, a győri színház igazgató vendégművészeit keresett a tavasszal a pótszínházra. Járt a Vigszínház körül, de eredménytelenül. Arra nem is gondolt, hogy Hegedüs Gyulával tárgyaljon. Hegedüs nem jár a vidékre. Véletlenül szembetaláltak a Vigszínház folyosóján. Hegedüs Gyula gondolatokba mélyedt. Egy szegény rokonán akart segíteni, akinek gyógyulásához néhány száz koronára volt szüksége. Még aznap Hegedüsnek pedig nem volt hírtelenében nélkülözhető néhány száz koronája. Mesei Bélának jó szeme van. Látta, hogy Hegedüst bántja valaki. Megszólította:

— Mondja mester, nem jönne Győrbe vendégszerepelni?

Hegedüs egy percre gondolkodott, a következő percben határozott. Két perc múlva pedig már elküldte beteg rokonának a szükséges pénzt. — győri vendégszereplési díját. Így került Hegedüs Győrbe vendégszerepelni.

* Zepelin kormányozható léghajója. A huszadik század legnagyobb nemetjének — így nevezték el Zepelint a német császár — kormányozható léghajóját mutatja be természet után készült moszcínyképben az *Uránia* színház. A nagyszerű képen látható a Bodoni-tó von uszó léghajó, melyből kivontatják a torpedó alakú léghajót, melyre a ul csolnak van felszerelve. Láttuk a felezállást, a manőverezést a levegőben, aztán amint biztosan repül el a házak felett. Leszállás után ismét bevontatják a gépet az uszó házába. A „Württemberg” hajó földszíntén látható a német trónörökös és kísérete, amint Zepelin grófra várnak. Az ősz feltehetől sietve megy fel a hajó fedélzetére, ahol a trónörökös és a gróf poharat koccintanak a sikerre. Rendkívül érdekes, mozgalmass kép, mely elragadó hatást tesz a szemlélőre. Ezen a műsoron látható Balgrád látkepa. A képen fényes kísérettel jelenik meg Péter király és György trónörökös.

Karácsony Mosztárban

*
A bécsi hölgyek gyűjtést rendeztek a Boszniába vitt katonák karácsonyfájára.

Mindenüvé visz a gyerek Jézus utja, Magyar katonákat hol keresse, tudja. Meztelen lábával hó-sziklákat járva Hercegovinába, elmegyten Mosztárba.

A mosztári várban beteg gyertyák égnek, Gunnyasztanak körülük kéthetes vendégek; Ezerszám érkeztek — mindje alig fér el — Ökörszállításra termett gőz-szekérrel.

Lehozták egy tábor csukaszürke tiszttel, Miért? — tudja Isten, meg a Kriegsminister. A hazáért. — mondja a Major mindéig, Csak tudnák, hogy kinek a hazáját védik?

Parancs. A katona szófogadó, pontos; Masirozás okán sokat nem morfondoz. Várnak a golyókat öklendező géppel Véres randevura a gyülevész néppel.

Szent karácsony est' is vállon áll a puska, Az ellenhez máskor jön el a Jézuska. Más hite, istene, ünnepe, naptárja, A veszekvő kedv ép ma szakadhat rája.

S hogy reájuk borul az éjnek palástja, S óhajoktól inog a mosztári bástya. „Te is oda gondolsz, a hova én, pajtás?” „Falumhoz, házukhoz eljut a sóhajlás?”

S míg a vágyak mennek a nádas faluig, A bakaveremben karácsonyfa gyulik. Örököld galyakon friss ajándék érik, Parádét öltözve a tiszték kísérik.

El is mondják: Bécsben, nemes keblű dámák, Meglesték a tűzbe küldött bakák álmát. S küldtek: virsli, melynek piros bőre vedlik, Portorikó-szívat, csokolád-cukkedlit.

Vig grammofon-kótát, teához piskótát, A megáradt nőszív, mennyi drágát, jót ad! A zupás őrmester, eltelve a fénynyel, Az egész szakasznak örömet vezényel.

... Hever az asztalon a sok bécsi holmi, Csak nem tudnak rája szívesen gondolni; Kelletlen a szivar, virslistől, cukrostól, Valami egyebet vártak a Jézustól.

Annak is hej, Bécsből kellett volna jönni, Azt meg is lehetne dámáknak köszönni. Bécsi dámák azt ha megtudták vón' venni; Kis írás, csak ennyi: „Haza lehet menni!”

Robotos.

Aki tiszter végrendelezik.

Gelléri Szabó János vitás hagyatéka.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, december 10.

Gelléri Szabó János végrendelete miatt támadt bűnygyben még ma is erősen folyik a rendőrség nyomozása. Ma sem derült ki még világosan, hogyan követték el Battik Sándor és felesége, Filipp Gizella a végrendelet hamisítást. Battikné — mint fővárosi tudósítónk jelenti — felkérte magát a vizsgálóbíróhoz és a következőket mondotta:

— Tessék tudomásul venni, hogy nevelő-atyám, Gelléri Szabó János nem kilenc, hanem tíz végrendeletet készített. A kilencedik végrendelet hiányzik, pedig az a legfontosabb. A hiányzó végrendeletet a tizedik előtt néhány héttel írta az öreg ur. Abban benne van az is, hogy százezer koronát hagy részemre.

Battikné a végrendelet tanul közüli ketiknek nevére emlékszik, az egyik *Biro Zsigmond*, a *Psztli Hasai Takarékpénztár* egyik igazgatója, a másik *Dömötör László*, a *takarékpénztár* ügyésze. Most — mondta Battikné — hogy őt az örökségtől megfoszzák, elszakították ezt a végrendeletet. De ezen kívül más is elszakítottak. Neki biztos tudomása van arról, hogy az elhunynak sok ezer korona készpénze volt. Pénztárában nagy értékű értékpapírosok voltak. Ezek mind eltűntek. A kasszában a hagyatékot ősszeíró bizottság nem talált egy fillért sem, mert előbb mindent elloptak. Követeli erre néve a vizsgálat megindítását.

A vizsgálóbíró valószínűleg meg is indítja a vizsgálatot ebben az irányban is, bár nem igaz hisz Battikné előadásának.

A hamis végrendelet tárának védője, *Gráb Elemér* dr. különben a bíról végzés ellen felfolyamodást jelentett be, mivel azonban a négy letartóztatott végrendeletit tanu megnyugodott a határozatban, az ügyvéd is visszavonta a felfolyamodást.

Az estélyi ruha.

— Divallevél. —

*

Hova lett az az idő, amikor egy bál ruhánál az volt az első követelmény, hogy a viselőjét mintegy könnyű felhőbe burkolja és e célból szinte pazar módon telerakták fodorral, bodorral, mindenféle apró dudorral? Ma lemondunk mindenről, ami nagyon is eltakarhatná a formákat, vagy az alak karcsúságát valamennyire is befolyásolhatná. Hiszen a párisi „nagymesterek” merész nyíltszívűséggel a „leplezetlenség” divatjának nevezik új alkotásait.

Nem, mintha a szövetek tulságosan áttetszőek lennének, áttetszőséget már csak nem foghatunk a simulékony selyembáronyra, az olyan nagyon kedvelt bordás ottomán-selyemre, meg a többi sokféle lágy és fényes selyemre. Hiszen még az aranynyal átszótt tüll, de még a selyemgázok és siffonfélek is mind sűrűbbek lesznek. Ami ezeket a szöveteket annyira árulkóvá teszi, az onnan ered, hogy se-hogy sínesenek kikészítve és akármilyen durradózetben alkalmazzák is, hiven alakulnak a természet plasztikája után.

Milyen legyen tehát a modern estélyi ruha? Természetesen magasra felnyuló szoknyával, mert a derék normális vonala a divathölgy szemében a meseszerű dolgok közé tartozik, egy rég meghaladott kultúrkorszak — amíg majd egyszer csak megint feltűnik, párisi újdonság alakjában.

Ha nem szereljük a redős tunikát, vagy az

oldalt felfogott elrendezést, akkor legalább is ha stíkosnak kell lennie, amerre aztán kilásók az alsó szoknya. A modern, nagyon szűk estélyi szoknyának vékony, hosszú nyála van, de elől és oldalt, csak alig néhány centiméternyire érje a földet.

A rövid ampirderék lazán fogja körül a derekát, de azért ne legyen nagyon ráncos.

Soha sem bántak pazarabbnál a mindenféle csillagó díszel, mint most. A szoknya majdnem félmégasságig, a derék egészen himzett. Szinte képrázta a sok csillogó fémszál és fémszallag, csillámos égygyöngy arany, gyöngyház és acél, amiben mind egyszerűen megtörik a mostani fényes világítás. És mégis, bármilyen tarka is ez a himzés, a színek mérsékelték és nem feltűnnek. Manapság legjobban azon fáradsznak, hogy elérjék egy ruhának a derékvonalat; hosszában, ferdén vagy keresztiben alkalmazzák és mindenütt ott van, csak a rendes helyén nincs. És azáltal, ahogy az egyes részeket egymásra kapcsolják, ahogy a bojtos, rojtos esücsköt alkalmaznak, melyek a redőzetből kerülnek ki, a modern ruha derekának titokzatos kérdése még rejtélyesebbé válik. De hát ennek most így kell lennie és aki nem így varratja a ruháját, az lehet csinos, izléses, de semmiesetre sem divatos hölgy.

HIREK.

A vasuti fülke titka.

Gyilkosság, vagy öngyilkosság?

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, december 10

A koblenzi személyvonat egy második osztályú fülkéjében — mint Bécsből táviratozzák — meggyilkolva találták Kurt Regel biztosítási ügynököt. Amint reggel Koblenzben vonatra szállt, a kalauz követelte a jegyét.

— Nincs jegyem, egy barátom fogja behozni, akivel együtt utazok.

Nemsokára valóban megjelent egy urasan öltözött ember, kezében két másodosztályú jeggyel.

Anogy a vonat Trierbe érkezett, egy fiatalember sápadt vonásokkal, magából egészen kikelve sietett az indoházba ki felé. A vonat végállomása Koblenz volt, itt az összes utasok elhagyták a vasuti kocsikat. Amikor a szolgazemélyzet átment a személyszállító kocsikon, megdöbbenve látott átlótt koponyával az egyik fülke padlóján nagy vértócsában heverni egy halottat.

Nemsokára megállapították, hogy a koblenzi utas a halott és a fiatalember, aki dult ábrázattal hagyta el az indoházat, a lelőtt ember utitársa volt.

Magyarányu nyomozás indult meg, amelynek hamarosan meg volt az eredménye. Az utitársát M a g h állami építész személyében ki is nyomozták. Amikor a rendőrségen vallatásra fogták, kijelentette, hogy igenis utazott Trierből Koblenzig a lelőtt emberrel. Amikor egyszer néhány percre távozott a fülkéből és visszajött, már halva találta utitársát, aki bizonyára öngyilkosságot követett el. A halott láttára úgy megijedt, hogy többé nem ment vissza a kupéba és egészen elvesztette a fejét. Hanyathomlok sietett kifelé.

Maagh mérnököt a halotthoz vitték. A mérnök itt is fönntartotta állítását, de később a rendőrfőnök előtt ellentmondásokba keveredett.

Maaghot, aki régi jó barátságban élt a halottal, fogságban tartották.

— Lemondás az utódlási jegyről. A hivatalos lap mai száma jelenti: Minán *Renata Mária* főhercegnécszony 6 csász. és kir. fensége, *Károly István* főherceg ur 6 csász. és kir. fensége leánya, 6 császári és apostoli királyi felsége jóváhagyásával önkéntes beleegyezését adta, hogy *Radeiwill Jeromos* herceggel házasságra lépjen, a fennálló ház törvények és a legfelső családi szabálysát értelmében a fenséges menyasszonynak a házasságkötés előtt nyilatkozatot kellett tennie, hogy *magára és utódlási névre az őt születésénél fogva megillető utódlási és öröklési jogról lemond.* Ez a nyilatkozat folyó évi november 30 án délelőtt 11 és háromnegyed órákor, Károly István főherceg ur 6 cs. és kir. fensége palotájában az 1908. november 19 én kelt legfelső elhatározás értelmében megtörtént, amenyiben *Renata Mária* főhercegnécszony 6 cs. és kir. fensége, herceg *Montenuovo*, 6 császári és apostoli királyi felsége főudvarmesterének, *Csáky gróf* főudvarasgynak, *Blenerth báró* cs. kir. miniszterelnöknek, *Arenthal báró*, a cs. és kir. Ház és a külügyek minisztere képviseletében *Barián báró* cs. és kir. közös pénzügyminiszternek és *Wekerle dr. m. kir. miniszterelnök* képviseletében *Zichy gróf*, 6 felsége személye körüli miniszternek jelenlétében, a lemondási okiratot a vonatkozó esküformával együtt sajátkezűleg aláírta, mire az állami jegyző az aláírást a fenséges menyasszony pecsétjével is ellátta. A véleghyit képviselő tanu erre az okiratot aláírta és az aláírást saját pecsétjével látta el.

— A csanádi egyház köréből. A király a csanádi székesépcsapatban *Szentkötay Jenő* dr. címzetes apát, éneklő kanonoknak az elvasó, *Várady Népót* Arpád dr. címzetes püspök, miniszteri tanácsos, örkanonoknak az éneklő, *Engels János* dr. címzetes prépost, székesegyházi főesperes és idősb mesterkanonoknak az örkanonokságra, *Wittenberger Antal* címzetes apát, ifjabb mesterkanonoknak a székesegyházi főesperességre és idősb mesterkanonokságra, *Blaskovics Ferenc* címzetes apát, Bonnaz-féle alapítványi kanonoknak az ifjabb mesterkanonokságra való fokozatos előléptetését jóváhagyván, az ekként megürresedő Bonnaz-féle alapítványi kanonok-ságot *Gross József* dr. címzetes apát, Ippal esperes plébánosnak adományozta, *Káplán Mihály* nagykikindai esperes-plébánost pedig ugyanezen székesépcsapian tisztelheteli kanonokjává nevezte ki.

— A horvátok Boszniáért. Zágrábból táviratozzák: *Zagorács* István horvát képviselő ma délután Bécsbe utazott. Ott tárgyalni fog a désláv képviselőkkel és ezek ki fogják jelenteni a Reichsraban, hogy Bosznia Horvátországhoz tartozik, ezért az aunkszó tárgyalása a horvát tartománygyűlést, nem pedig a magyar képviselőházat illeti.

— A kicsapott győri diákok. Fővárosi tudósítónk táviratozza: *Eitner Zsigmond* országgyűlési képviselő, aki tegnap a győri eset miatt interpellált a képviselőházban, ma délelőtt táviratot kapott a győri tanítóképző tanulóitól. A távirat így szólt:

Pártfogását köszönjük. Helyzetünk kétségbeesett. Hazafiságunk miatt jövőnk tönkre löve, nyakunkat akarják szegni. Az egész intézet kizárva. Kérjük segítségét.

A táviratot *Eitner* megmutatta *Wekerle* miniszterelnöknek, majd utóbb *Apponyi Albert* grófnak is, aki arra kérte *Eitner*t, hogy legyen türelemmel, ő szombatn már nem válaszolhat az interpellációra, de jövő szardán okvetlenül megadja a választ.

Apponyi Albert gróf különben ma délután Bécsbe utazott. A közoktatási miniszter bécsi utja a félhivatalos lap jelentése szerint csupán resszortügyekre vonatkozik, azonban azt hiszik, hogy illetékes helyen a győri eset is szóba kerül.

— A vásárhelyi szinkör sorsa. Hódmezővásárhelyről írják: Közudomásu dolog, hogy a törvényhatósági közgyűlés október havi gyűlésében 25 szavazattal 24 ellen úgy határozott, hogy a *szinkör* 1000 évre a pályázatot mellőzve *Szendrey Mihály* aradi igazgatónak adja ki. A törvényhatósági közgyűlés e határozata ellen *Csáky Lajos* dr. főügyész felebbezést adott be a miniszterhez. A felebbezést a főügyész arra alapítja, hogy a törvényhatósági közgyűlés ezen ügyben törvényellenesen határozott. A városi tanács ugyane a szinkörre vonatkozólag a pályázatot kiírását határozta el. Ez közbeszóló határozat volt a közbeszóló határozatok ellen, amelyek tulajdonkép az ügy előkészítését célozzák, felebbezésnek helye nincs. Törvénytelen a közgyűlési határozat a főügyész felebbezése szerint azért is, mert a tanácsnak a pályázatot kiírását kimondó határozata ellen csak a szinkör bizottság felebbezett. A szinkör bizottságnak azonban nincs felebbezési joga, mert a szinkör bizottság nem jogalban sértett fél, hanem a törvényhatóságnak egy véleményező testülete; azáltal pedig, hogy a döntésre hivatott hatóság a bizottság véleményét sem fogadta el, annak jogait nem sértette, mert az teljesen az illető hatóságokra van bízva, hogy a véleményező szervek javaslatát elfogadják-e vagy sem. — Ha a törvényhatósági közgyűlés határozatát a belügyminiszter megsemmisíti, az esetben a szinkörrel kifogják írni a pályázatot.

— A Nobel díjak nyertesei. Stockholm-ból táviratozzák: Az idei Nobel-díjakat véglegesen a következőképpen osztották ki: A kémiai díjat kapta *Rutherford* manchesteri tanár, a fizikait *Wittmann* párisi tanár, az orvosit *Mecsnikoff* párisi és *Ehrlich* frankfurti tanár. Az irodalmi díjat legnagyobb meglepetésre *Eucken* jénai filozófiai tanár kapta, a békedíjat pedig *Beyer* (dán) és *Arnoldson* (svéd) kaptak.

— Szegény gyermekek felruházása. A maga egyszerűségében is megható és lélekemelő ünnepély folyt le tegnap a Gáj külvárosi áll. el. népiskolában. A jótékony négyzet által adományozott téli ruhákat osztották ki a tanulók között. Megjelentek ez alkalomra *Rámer István* és végvári *Neuman Károly* dr. gondnoksági tag urak is. Az ünnepély a Hymnus elnevelésével vette kezdetét, mely után *Nagy Ignás* igazgató tanító tartott ez alkalomhoz mért beszédet a növendékekhez, különösen hangsúlyozva, hogy a nagylelkű adakozók iránti hálájukat jó magaviseletük és szorgalmas tanulásuk által rovhatják le. Most kezdetét vette a ruhák kiosztása. Megilletődéssel nézték a vendégek azt az örömet és boldogságot, mely sugárzott a vézna, sápadt arokról az egyes darabok átvételénél. Legnagyobb részükön még nem volt soha új ruha. Nem volt ment e jelenet érdekes epizódoktól. Egyik románajku tanuló, aki most kezd magyarul beszélni s ki a polgári leányiskola IV-dik osztályu növendékeinek jóvoltából egy igen eszmosa elkészített, a díszesre méltó szorgalommal kidolgozott inget is kapott. — oda semfordal tanítójához s azt mondja: „Tanító ur! ... nadrág ... szirma!” s azzal nagy buzgalommal győri nadrágját a szirma száraiba, jelezvén, hogy eszmadanadrágot szeretne. Egy kis leányka pedig elszontyolodva kéri tanítóját, hogy neki koskás kendőt adjanak, mert Kati nényének is olyan van odabeza. A ruhák kiosztása után egy VI-ik osztályu tanuló köszöntte meg társai nevében

in az adományokat A „Szózat” elnevezése után az ünnepély véget ért, de a jelenvelet még sokáig fognak kellően viselkedni a sugárzó szemekre és kipirult arcokra.

— A király és a fonográf. Primadonnák, operett és operaénekesek hangját bőmböli egy idő óta az a pokoli gépezet, amelynek fonográf nevet adott Edison Tamás. Kicsi híja, hogy a Fedák Sári, Krammer Teréz, Ráthonyi Ákos és Caruzó dalai mellé nem került Ferenc József szónoklata is. Egy bécsi távirat azt jelenti ugyanis, hogy a király egy amerikai vállalat kérésére beszédet mondott a társaság fonográfjába, de kikötötte, hogy a lemezt csak halála után szabad forgalomba hozni. Így halála előtt senki se tudta volna meg, mit sugott a fonográfba Ferenc József? Most azonban már halála után se fogják megtudni, hogy mivel gazdagította az amerikai vállalat fonográfját a hetvennyolc esztendő uralkodó. Tudniillik Ferenc József ma váratlanul visszakért a fonográf lemezt és összezuzatta. Így hát nem tudhatjuk meg: mit rejtett magában a lemez? Ha már nem adatott meg nekünk az engedelem: megtudni a felség szónoklatát, annyi szabadságunk mégis van, hogy találgassuk a beszéd tartalmát. Mit mondott a király a fonográfba? Talán a multról beszélt, vagy a jövőről cseveggett olyasmit, amit csak halála után fogunk megtudni? Ezer kérdés tolt elénk, amelyre válasz nem érkezik. Lehet, hogy ezt a titkot sugta a fonográfba:

— En mindig a béke embere voltam . . .

És ezért kívánta meg, hogy a fonográflemez csak halála után hozza forgalomba.

— Polónyi Géza rágalmazási pöre. Fővárosi tudósítónk telefonálja: Král Vilmos dr. fővárosi ügyvéd ma nyílt levelet intézett Justh Gyula képviselőházi elnökhöz egy mentelmi ügyben, mely a képviselőház holnapi ülésén kerül tárgyalásra. Král dr., aki Polónyi Dezsőnek egykor irodavezetője volt, a Lengyel-Polónyi pörben Polónyira nézve kedvezőtlen vallomást tett, mire Polónyi kijelentette, hogy Krállal szemben egy magánjogi követelése van és ezért vallott az ellene. Král ekkor nyilvános rágalmazás miatt feljelentette Polónyit, kit azonban most a mentelmi bizottság nem akar kiadni. Král mai nyílt levelében kijelenti, hogy a 40 esztendő parlamenti gyakorlattal ellenkezik az, ha ilyen magántermészetű becsület-sértési és rágalmazási perben a képviselőnek nem függesztik fel a mentelmi jogát. Ha Polónyi igazat mondott, a bíróság úgy is felmenti, ha rágalmazott, akkor a mentelmi bizottságnak nincs joga megakadályozni a magánbecsületen ejtett sérelem kiköszörülését.

— Wolfingné nincs gondnokság alatt. Még emlékeztet, hogy az év március hónapjában Wolfing Lipótné ezürett Adamovich Vilma ideiglenes gondnokság alá helyezték. A gondnokság alá helyezés oka gyanút örökléstől való féltés volt. A főherceg polgári felügyelőnek ügyvédje azonban nem nyugodott meg a végzetlen és követelte, hogy újabban vizsgálják meg kilenke lelkiállapotát. A vizsgálat eredménye az lett, hogy Adamovich Vilma elméje ép és egészségesnek találtott. A gondnokság alól tehát fömentették, ezenkívül feloldották őt a svéd állampolgári kötelem alól is. Adamovich Vilma most már szabad polgárnéje Ausztriának. Lakását Bécsbe helyezte át.

— Eladták a „Parasztújság”-ot. Békéscsábáról írják: Csabán kevesebb lesz egy lappal. Kötötték a „Parasztújság”. Achim L. Andrács ugyanis eladta Máday Pál budapesti lakosnak 10 000 koronáért. A „Parasztújság” tehát szűn an Budapesten fog megjelenni.

— Szólhámoság Rotschild nevével. E nyewyorki távirat jelenti: Newyorkban tegnap letartóztatták egy szólhámost, aki egész Newyorkot, Philadelphiat és Pittsburgot végigpumpolta.

A szólhámos Rotschild meghatalmasítottjának adta ki magát és mindenütt azt hirdette, hogy a Rotschild bankház arra az eszetre, ha Taitot választják elnöké, óriási pénzeket fog amerikai vállalatokban elhelyezni.

— A fojtogatók üldözése. A mai naptól kezdve teljesen Green Nándor főkapitány kezébe van letéve a kilencszere rablógyilkosság tetteseinek nyomozása. Ma Aradon volt Boross Dezső dr. temesvári királyi ügyész, aki hosszú ideig tanácskozott a főkapitánnyal. Este az eddigi nyomozásban részt vett járőr-mesterek megjelentek Greennél, aki a további teendőkre nézve ellátta őket utasítással.

— Eljegyzés. Lengyel Már balászfalvai szolgabíró eljegyzte Fekete Ilus kisasszonyt Ladánkáról.

— Kell Manó cég ajánlja hírneves ke Lengyel harsnydit és ruhadiss remekait. 3338

— A boszniai bakákért. A bécsi és budapesti közönség körében jótékonyági mozgalom keletkezett, mely nemcsak gyűjtés és aláírás folytán, hanem egyéni és önállóan is karácsonyi megemlékezésül, oly tárgyakat, (por, szilvórium, kávé, tea, rum, szaloncs, sonka, sült hús, szivar, dohány, édes tészta, stb.) ami a posztban álló katonának kedves, utána akar küldeni a Boszniába vezényelt bakáknak. A budapesti hadtestparancsnokság is értesült erről a mozgalomról és hogy az abban rejülő szándék főlegesen fáradságot, járást-kelést a helyi és katonai viszonyok nem ismerésével járó tájékozatlanság, idővesztéséget ne okozzon, közhírré tette, hogy az esetben, ha kártesületek, egyletek, akár egyesek, akik nem családtagok számára küldeményeket óhajtanak eljuttatni a Boszniában és Hercegovinában levő vagy odaérkező bakáknak, a küldemények csupán a rendeltetés megjelölésével fűkűldődjenek egyenesen a budapesti hadtestparancsnoksághoz.

— Sztrájkolnak a szénmunkások Buda-pestről írják: Most, amikor minden darabka szénre szükség lenne, négyezer szénmunkás ma reggel sztrájkba állott a fővárosban. Nem emeltek a vállalathoz a nehéz szakokat, nem célik föl az emelőkire irtózatos fáradsággal — mindaddig, míg a szénkereskedők be nem tartják a szerződést. A sztrájkot tegnap éjszaka határozták el az István-ú. 9 szám alatt lévő vendéglőben. Itt megállapították, hogy melyek azok a cégek, melyek nem tartják meg a szerződést. Ráday Károly, Winter Hermann, Cziebel Hermann, Halmos Sándor és Révész Vilmos — azok a szénkereskedők, akiknel ma reggel sztrájkba lépnek a munkások. A fuvaros munkások szolidaritást vállaltak a szénmunkásokkal és így ezeknek a kereskedőknek nem fuvarozzák az áruikat. A sztrájkolók száma körülbelül négyezerre ing. Eddig semmiféle incidens nem fordult elő.

— Botrány a Vatikánban. Római távirat jelenti: Ma délfele megjelent a Vatikánban egy fiatal idegen ember és kérte a szolgálattevő cserdörkápárt, hogy vezesse őt a major domuszhoz. Mikor a káplár azt válaszolta, hogy a major domusz el van foglalva, az idegen félretolta a káplárt és mikor az vissza akarta tartani a toladót, az idegen néhányszor lábával megrugta, azután pedig a cserdörkápárt a káplárt. Az idegen ekkor futásnak eredt, de a csendőrök elfogták. Nevét, sem viselkedésének okát, nem mondja meg. Találtak nála egy névjegyet, amelyen ez állott: I. N. H. N. Azt monddta, hogy szeretné a pápát látni, mert nagyon szent. Azt hiszik, hogy nem ép elméjű.

— A Fásán-utca rendezése. Az évök óta húzódnó rendezés, amely a Ségva városnegyed lminens érdeke, ugylátszik végre megoldást nyer. Szombatra hívta össze Lócs Részó azokat a telektulajdonosokat, aiktól a város telket akar venni, hogy az utcát új vonalba terelje. A telektulajdonosok tulajveteléről mulott eddig is, hogy nem annyira a város, mint inkább városrészi érdekek kielégítését nyarjenek és Ségva rövid és megfelelő összeköttetést nyarjen a belvárossal.

— A fővárosi cukrászstrájk. Budapestről írják: A napokat ezalól külső cunárságok strájkja ugyanabban a stádiumban van, mint azalól a mesterek úgy látszik, nem akarnak javulni az engedékenységek tekintetében, viszont a munkások sem akarják elajteni a hatalmi kérdéseket, mely a legvitásabb pontot képezi a memorandumban. Hogy megörjék a mestereket, a segédek most elhatározták, hogy nap nap után elfoglalják a legforgalmasabb cukrászdák az alól a egy-két sütemény mellett elülnek késő estig is. Így tegnap este a Gisella-terti Gerbeaud féle cukrászdát akarták megszállni a segédek, a cég jogtanácsosa azonban még idejében megakadályozta őket rendőri segítséggel a terv kivitelében.

— Weinberger Ferenc népszerű és elsőrendű ékszerész Arad, Andrácsy ut. 20. Ajánlja legszababb és legolcsóbb karácsonyi és újévi ajándékaikat a legjutányosabb, mélyen leszállított áron. — Tel. fon 489 8695

— A városi szabályrendeletek kiadása. Már negy ideje annas, hogy a városi szabályrendeletek nyomtatott példányai teljesen elfogytak. A tanács elhatározta, hogy az összes érvényben levő, miniszterielig jóváagyott szabályrendeleteket összegyűjli, kinyomatja a a polgárság rendelkezésére bocsátja. A fontos munkákat már folyamatban van a nem sokára a nyomdába kerülnek a kéziratok.

— Őt szarvas és egy gépkocsi. Aachenből érkezett távirati tudósítás a sariot Eupen belga város közelében egy erdőben a magatémében példátlan szerencsétlenség történt. Egy automobil jart az erdőben és egy tisztason egyszerre a szarvas rohant az automobil felé. A gépkocsi menekülni akart, de a közben felfordult és a benne ülők egy ároba buktak. A szarvasok a után megfordultak és elszaladtak.

— Bombamerénylet egy jegyző ellen. Rejtélyes merénylet történt a temesmegyei Vukovar községből. Eddig ismeretlen tettesek tegnap egy dinamittal megtöltött bombát helyeztek a Mathedess Géza vukovári jegyző lakásának falá alá. A veszedelmes szerencsém esti fél tíz óra tájban felrobbant, nagy ledésgel keltve a lakosság körében. A légnymás folytán beörltek a jegyzői lak összes ablakai és azonkívül megsérültek több helyen a falak is. Emberelemben szerencsére nem esett kár. A bombát a ház külső falá alá helyezték a tettesek, akik valószínűleg boszút akartak állani a jegyzőn. A csendőrség megindította a nyomozást.

— Takarékoskodni és gyorsan tőkét gyűjteni csak úgy lehet, ha nélkülözhetetlen fillérekkel egy olyan pénzügyesnél helyezjük el, ahol a postatakarékpénztári kamatnál jóval magasabb betétkamatot kapunk; ezen célra ajánljuk az Aradi Hitelbank- és Takarékpénztár Részvényársaságot (Salacz-utca 6. szám.) Ezen intézetnél takarékbetétet a legkisebb összegtől kezdve a legmagasabb összegig fogadnak hat százalékos betétkamat ellenében. A betéteket bármikor felmondás nélkül felvesszük vissza. Minden betétes egy-egy „Selmen” féle takarékpénztári papírt ingyen. 2711.

— Likőr aromák készítői kikötők előállítására; — assalag — Voják és Weisznál. 191

TANÜGY.

(—) Az aradi állami elemi népiskolák gondnoksága december hó 11-én (pénteken) délután 1/5 órakor a városi tanács-teremben ülést tart. Az ülés tárgyai ezek: Az iskolaegyesület jelentése. Arad szab. kir. város törvényhatósági bizottságának, valamint tanácsának átiratai. A gondnokság elnökének indítványa a tanítási idő megkezdése tárgyában. Igazgatók jelentése. Folyó ügyek. Indítványok.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ A herceg üzlete. Budapestről írják: Kisteleki Izsó okmányszerviz a rendőrség tudvalevőleg letartóztatva Comtacuzene Frigyes herceg följelentésére, aki 8000 korona kicsalása miatt emelt panaszt elene. A letartóztatást a vizsgálóbíró és a vádtanács is helybenhagyta. A herceg most visszavonta a panaszt, aminek következtében Kistelekit szabadlábra helyezték, a bíróság azonban hivatalból tovább folytatja ellene az eljárást.

§ Ha a pincérből vendég lesz. Furcsa is az, ha a Jani, vagy a Marci, aki tegnap még hétrét hajolva köszönte meg a törzsszáll vendégek négy filléréit, ma már elegáns városi bundában, bottal a kezében állít be az Andrásy-tér egyik kávéházába. De még különösebb, ha a pincér egy más kávéházzal szegődik és csak azért látogat el a régi helyére, mert otthagya a szívét a kassza mellett tündéréni. Ilyen körülmények között nem is csoda, ha a fürgő nyelvű kávé kiutasítja az üzletéből egykori alkalmazottját és mikor esz arra hivatkozik, hogy ő itt vendég, a főnök ur egy olyan következtetésre ragadja magát, amelyet a büntető járásbíró egyneműen becsületsértésnek tekint. Meg is történt ez az eset a közeli napokban Arad egyik nagyobb kávéházában s az önértetves pincér be is perelte a volt gazdáját Zih József járásbíró előtt. Hogy a különös per miként fog eldőlni, az a jövő csütörtöknél kihallgatásán kerülő tanúk vallomásától függ.

§ Mula az irnok. A szegedi királyi törvényszék felelővitali tanácsa érdekes indoklású ítéletet hozott. Barna Pál csanádapácai községi irnok szörnyen mulatók természetű ember volt s na berugott, tájékozása sem nézett a hivatalának. Urbán Sándor községi bíró megsejtette az irnok ur mulatózását s mikor Barna egy szép napon lement elmaradt a hivatalból, másnap kérdőre vonta:

— Hol volt tegnap az irnok ur?

— Otthon aludtam.

— Parsze, mert előző éjszaka mulatoit. Hát vegye tudomásul az ur, hogy nem vagyok hajlandó tovább tűrni, hogy iszákoságra miatt elmulassza hivatalos dolgát. Elsején a fizetéséből tíz koronát levonok. Az irnoknak módfelel rosszul esett, hogy a bíró őt iszákosnak nevezte s becsületsértés vátsége miatt büntető följelentést tett ellene a battonyai járásbírósnál. A bíróság büntetésnek találta a bírót s száz korona pénzbüntetéssel sújtotta. A szigorú ítélet ellen Urbán fölbevezéssel élt, amelyet most tárgyal a szegedi királyi törvényszék felelővitali tanácsa. A törvényszék fölmentette a bírót a becsületsértés vádjáról, kimondván, hogy a községi bírónak nemcsak joga, de kötelessége is a hivatali rendre ügyelni s a mulatót megdorgálni.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

G. Anna urné. Forduljon a newyorki osztrák-magyar konzulátushoz. Ott nyilvántartják a magyarokat s a címüket is tudják.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, december 10

Amerika 4-el olcsóbb. 10 ezer mm. 10 fillérral olcsóbb. Kinálát gyenge. Malmok tartózkodók.

Az árak 50 kilonként számítva:

	Déli szélet	2 órai szélet
Búza áprélisra . . .	12.75—12.76	12.68—12.69
Fengeri májusra . . .	7.45—7.46	7.43—7.44
Róza áprélisra . . .	10.58—10.59	10.53—10.54
Zab áprélisra . . .	8.77—8.78	8.71—8.72
Búza 1909. októberre . . .	11.15—11.16	11.08—11.09
Róza októberre . . .	9.53—9.54	9.43—9.44

Zárul 5 órakor:

Osztrák hitelrészvény 617.25

IDEGENEK ARADON.

December 10.

Fehér Kereszt szálloda. Polgár Ernő utazó Győr. — Krausz Dávid utazó Budapest — Oblatz Sándor utazó Budapest. — Ziffer Ede utazó Bécs. — Bogády Lajos számtiszt Perjámos. — Visnovszky Márk hivatalnok Kalmica — Ozv. Bogády Gyuláné földbirtokosnő Szt.-Tamás — Weisz Vilmos ügynök Budapest. — Csillag Ferenc kereskedő Cegléd. — Uberál Márkné vendéglős neje Kisjenő.

Központi szálloda. Gesztler Náthán utazó Győr. — Jünker József utazó Budapest. — Breiher Miksa utazó Budapest. — Löwinger Samu és neje fa kereskedő Soborsin. — Mica Adorján fakereskedő Resica. — Vajda Gerő utazó Budapest — Szemere Péter utazó Budapest — Goldner Pál utazó Győr. — Wiener Sándor utazó Budapest. — Steiner Vilmos utazó Budapest. — Arkány Kálmán alelnök Budapest — Popa György dr. ügyvéd Battonya. — Várad Lipót utazó Budapest. — Vancsó Gyula ügyvéd Budapest. — Fischer Mór utazó Budapest. — Vámos Jenő utazó Nagyvárad. — Halász István kádár Nagyvárad. — Csicsáky György utazó Budapest. — Böszörményi Jenő mérnök Budapest. — Reich József utazó Ujvidék. Horváth Ernő utazó Budapest.

Vass szálloda. Fodor Géza utazó Budapest. — Lukács Gyula vámtiszt Gyula — Spingel Albert hivatalnok Lugos — Bellek Sándor hivatalnok Lugos. — Papp György utazó Sósmező.

Pannonia szálloda. Feines Adolf utazó Budapest. — Leocsa Aurél kereskedő N.-Halmagy. — Benjamin Jakab kereskedő Szászváros. — Reich József utazó Ujvidék. — Weiszberger Jakab kereskedő Temesvár. — Elek Sándor hivatalnok Budapest. — Blum Adolf utazó Budapest.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Péntek, 1908. évi december hó 11-én:

B) bérlet B) bérlet.

Jurisy Uros tenoristának vendégfelleptével:

Faust.

Opera 5 felvonásban. Szövegét írta: Barbier és Carre. Fordította: Ormay és Böhm G. Zenéjét írta: Gounod.

SZEMÉLYEK:

Faust, doktor	Jurisy Uros.	Valentin	Hunyadi J.
Mephisto	Ladislav J.	Mártha, dajka	Csillag Sz.
Margaretha	Wlassák V.	Siebel	Zalai Margit.

Készlete este 7 óra fél órakor.

URANIA SZÍNHÁZ.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)
Szenzációs ujdonság. Csak három napig.
Belgrád látkepe.

Műsor 1908. december hó 11-én pénteken:

1. Az elbűvölt kut. Bohózat. — 2. Az eltűnt hercegnő: Dráma. — 3. Belgrád látkepe: Természet után. — 4. A házasság árnyoldala, Mulatságos. — 5. Jeruzsálem. Látványosság. — 6. Szívós macska, Kacagató. — 7. Vad-disznóvadászat. Sportkép. — 8. Érdekes regény. Bohózat. — 9. A zenész álma. Fantasztikus. — 10. Karácsonyélalom. Mese. — 11. Zepelin gróf kormányozható léghajója.

Előadások: Délután 5, este fél 7 és 8 órakor.

Minden előadás alatt katonazene játszik. — Cukrászda.

Az előadásokra bármikor be lehet menni.

NYILTTER.

Köszönetnyilvánítás.

Mindasoknak, akik felejtethetetlen, egyetlen gyermekünk fájdalmas elhunyla alkalomból szívünk mérhetetlen szenvedéseit részvételükkel enyhíteni törekedtek, úgy azoknak, akik a felejtethetetlen halott temetésén személyes megjelenésükkel, vagy koszorú adományozásával velünk együtt gyászoltak, ezután mondunk hálás köszönetet.

3735

Kornett Péter és neje.

A fűtési idény alkalmasból ajánlunk:

Porosz Salon Köszönet,
Porosz Dió Pirszenet,
Porosz Légszesz Kokszt,
Zsilvölgyi Salon Köszönet.
Vasaláshoz darabos Bükkfaszenet

Ugy faszén, mint összes Köszén és Kokszt fajok Boros Béni-tér 2. sz. szenttelepünkön rostálva, kő és portmentesen kezeltetnek. — Szállítványainkat pontosan mérve, plombázott zsákokban teljesítjük és csakis elősmert legjobb elsőrendű minőséget szállítunk. Házhoz szállítást saját kocsijainkkal eszközöljük. 3581

Szives megkereséseket Telefon sz. 139. vagy Andrassy-ter 14. sz. üzletünkben kérünk.

Uj! Tűzgyújtás papir és lágyfa nélkül „Lapidim“ tűzalggyújtóval, 2 nagyságban, 1 csomag 10 drb. 20 és 30 fill. Uj!

Kneffel Károly és fia

vas- és szén-nagykereskedése
Arad, Andrassy-ter 14. szám.

Mindeddig felülmúlhatatlan!

Csak akkor valódi, ha a háromszögű üveg a csatolt szalaggal (sárga papíron vörös fekete nyomással van ellátva.)

A Maager W.-féle
valódi tisztított

DORSCH

Csukamájolaj

(hatóságilag védett kiadásban.)
sárga üvegenként 2 kor.
fehér . . . . . 3 kor.

Maager Vilmostól
Bécs. 3276

1869. óta Ausztriába és Magyarországra általánosan bevezetve.

Tanárok és orvosok előszeretettel rendelik.

Kapható a legtöbb gyógyszerárban és drogueriában

Főlerakat és szétküldés Ausztria-Magyarország részére:

W. MAAGER, WIEN,
III/3., Henmarkt 3.

Utánzások törvényileg üldöztetnek.

Aradon kapható Gutori Földes Kelemennél.

Telefon 633.

FISCHER ÁRMIN

szobafestő és mázó
Vörösmarthy-utca 3.

A legegyszerűbbtől a legdíszesebb kivitelig elvállal munkákat ugy helyben, mint vidéken. 1905

Karácsonyi kiállítás!

Ifjúsági iratok,

(az összes idei ujdonságok! Kiváló új művek, alkalmi vételek.)

Diszművek

(kifogástalan állapotú munkák félárban!)

Karácsonyfadiszek,

(idei gyönyörű ujdonságok!)

Társasjátékok,

(meglepő választékban!)

Diszlevélpapírok,

(eredeti ujdonságok!)

Képeskönyvek,

(magyar, német, francia és angol szöveggel.)

Levelezőlap-albumok és emlékkönyvek,

(igen izléeses kivitelben!)

A legdivatosabb névjegyek

azonnali készítése!

Irodalmi ujdonságok

(meglepő választékban) és a legkülönbözőbb egyéb

ajándéktárgyak

bámulatos olcsó árakon kaphatók

KERPEL IZSÓ

könyv-, zenemű- és papírkereskedésben Aradon, Andrásy-tér 20.

(Fischer Érz-paletta.)

Kedvező alkalmi vételek!

Ha ön meg akar győződni,

hol vásárolhat legjobban és legkényelmesebben

karácsonyi és újévi ajándékot,

fáradjon el

3671

Rudas Samu bizományi irodájába,

Arad, Asztalos Sándor-utca 10. szám.

Itt megtekintheti és bolti áron megrendelheti a legalkalmasabb tárgyakat, mint a hírneves Nowotny féle fegyvergyárnak összes gyártmányait, továbbá a legfinomabb francia táv- és színházi látszóveket, fénykép készülékeket, minden létező hangszereket és sok más árut a legszolidabb kiszolgálás mellett. Tessék megkísérelni, vételkényszer nincs. — Képes árjegysék ingyen.

Városi és megyei telefon 663. szám.

ELSŐ DÉLMAGYARORSZÁGI

ÜVEGCISISZOLÓ-, MŰVEGEZŐ- ÉS TÜKÖRGYÁR

ARADON, V. PÉCSKAI-UT 17.

TELEFON 525.

TELEFON 525.

1908. október 21-én szerdán megkezdte üzemét.

Elvállalja: Csiszolt és sima tükrök, rézbe-foglalt és egyéb művegezesek, modern kirakat berendezések, edzett üvegtáblák, velencei tükrök stb. gyors és jutányos elkészítést. Régi tükrök új fonsorozása mérsékelt árak mellett.

2341

Valódi orosz, Caravan és chinai

TEÁK

eredeti csomagokban és kimérve

Valódi Jamaikai

RUMOK

ismert saját töltésű üvegeinkben

Legelőnyösebben ösmert bevásárlási hely:

VOJTEK ÉS WEISZ

drogueria és parfumeria nagykereskedése

ARADON.

APRO HIRDETÉSEK.

Egy tiszta, feltétlen megbízható bejárónő kerestetik azonnal. Jelentkezni a kiadóhivatalban.

Bizományi raktár önálló vezetésére raktárnok kerestetik azonnali belépésre. Biztosíték 2-3000 korona szükséges. Fizetés megegyezés szerint. Cím a kiadóhivatalban. 8736

Mindenféle irodai munkát, (eimirást, másolatot, stb. írógépen is) otthonra minden elfogadható áron elvállalok. Cím a kiadóhivatalban.

Egy finom főzőnő ajánlkozik vidékre vagy helyben kifizéni. Batthyány-utca 9. 8734

Legjobb francia divatlap a „La Toilette Moderne”. Ára számonként 1 kor. 20 fill. Kapható Ingusz I. és Fia könyvkereskedésében Arad, Weitzer János-u. 201

Eladó birtok. Torontálmegyében, haláleset miatt, prima talaj, 387 kis hold épületekkel együtt, a 285 frt.-ért eladó. Értéke 400 frt. Bővebbet Asbóth Gyulánál, Arad, Arpád-tér 4., I. emelet. 8705

Egy kukoricán hizlalt, 100, 110 kilós sertés eladó. Sarkad Választó-utca 13-14.

Egy tanult, ügyes fényvasalóné ajánlkozik házakhoz. Közép-utca 24. Erdődy Andrásné. 8716

Pénzt, törlesztéses kölcsönt ingatlanra, konvertálásokat, váltókra kölcsönt a legolcsóbban és gyorsan szerez: Ingatlan Forgalmi Iroda Arad, Arpád-tér 4., I. em. 8706

Karácsonyra! Legjutányosabban kaphatók: Diszlevélpapír, képeslevelezőlapok, fatárgyak festésre, imakönyvek, festőminták, karácsonyi díszek, csodagyertyák, ifjúsági iratok és díszmunkák. Tolnai Világlapja képviselete. Folyóiratok. Divatlapok. Krausz Paulin, Színházépület. Telefon sz. 511. 995

Üzleti könyvek: strazák másolókönyvek stb. Irodai kellékek, írószerek, levélpapírok és ügyvédi nyomtatványok legkedvezőbb beszerzési forrása. Kerpel Izsó könyv- és papirkereskedése. Ugyanott tanuló fiu és leány alkalmazást nyer. 8161

OLLA
gummitömlőegység
bizonyított legjobb műanyagú újítás. Egyedül raktár:
Vöröskereszt Drogeria
Arad, Weitzer János-u. 2.
II. emeleten.

Köszén
3.60 korona.

100 kg.-ként házhoz szállítatik 50 kg.-os plombázott zsákokban.

Megrendelhető:
Erdélyi bánya r. t.
főraktáránál 3632
Karolina-utca 7. sz.
Telefon 206. sz.

Szövet, barchet, flannell
és mindenféle téli áruk remek választékban
Hoffmann Sándor
székhely 1882
Arad, Színház-épület.
Vidékre mintákat készséggel küldök.

Szép mell
két hó alatt szerozhető a „Pillules Orientales” által, mely az egyetlen szer, miáltal a mell fejlődését előmozdít-hatjuk, annak erősségét helyreállítják és a női kebelnek gyönyörű telt formát ad, anélkül, hogy az egészségére kártékony lenne.
Az arsenikum mentességért felelünk. Kiváló orvosok által elismertve. Teljes diszkrétio. J. doloz használati utasítással 1. korona 54 fill. Férmenre.
J. Ratté, gyógyszerész Páris. Raktár Budapest: Török József gyógyszerárában, Király-utca 12. 5784

Minden látólagos
szék. az. Általános használatban lévő, minden tekintetben bevált védjeggyel ellátott eredeti-H-sarkot használja.
Állandóan éles! Csülöklépés kizárva! Sikos uton az egyedüli csúszóerül.
Kovácsolás és vaskereskedésnél állandóan raktárban.
Figyelem: Csak az eredeti-H-sarkot használják speciális acélból: óvakodjunk utazásoktól, melyek csúszóerül értéket anyagból készültnek a használata használhatatlanok. Bevásárlás előtt figyeljenek a fenti védjegyre, mely minden egyes eredeti-H-sarkon látható.

Legalkalmasabb karácsonyi ajándéku ajánlok
Gáz és villanycsillárokat, asztali lámpákat modern kivitel és legolcsóbb áron.
Villanyvilágítási berendezéseket gyorsan, a falak rongálása nélkül végzek. 8678

Diamant Ferencz
Atzél Péter-u. 2. (Bohus udvar.)
Telefon 595. sz.

Permetező javítások elfogadtatnak
M. kir. szabadalmazott
Borszivattyuk
és hozzá való legjobb minőségű gummi csövek legolcsóbb gyár áron.

A szivattyu hengerből a bor utolsó cseppig kifolyik, a szőlő magvak, héjak és egyéb tisztáltságot azonnal továbbíttatnak, ezáltal a szivattyu nem romlik és a bort nem ronthatja, a gépezet jó működésért 3 évi jótállás, ingyen javítás

Tüzi fecskendők
Golyó szelepekkel. Közsegeknek legalkalmasabb, mert horoskos és sáros víz használatánál sem tagadják meg a szolgálatot, — a gép jó működésért 3 évi jótállás (ingyen javítás), hozzá való országos egységes csavarok és a legjobb minőségű belül gummirozott kendercsövek a legolcsóbb árban.

Kutak
a hozzávaló csövekkel olcsóbbak és jobbak, mint bármely belvagy külföldi gyárban.

Hönig-Ottó
M. királyi szabadalmazott tüzi fecskendő és szivattyu készítő. 351
Arad, Rákóczi-utca 27. sz.

Arverési hirdetmény.
Alulírott kiküldött bírósági végrehajtó ezennel közhírré teszi, hogy az aradi kir. járásbírósnak 1908. évi Sp. III. 887/5. számú végzése folytán Dr. Schmitt Sándor ügyvéd által képviselt Sziszka Imréné aradi lakos felperes részére alperes ellen 112 kor. 40 fill. tőkekövetelés s jár. erejéig elrendelt biztosítási és kielégítési végrehajtás folytán alperesektől lefoglalt és 2615 koronára becsült ingóságokra a pécskai kir. bíróság 1908. V. 348/4. számú végzésével az árverés elrendeltetvén, annak a korábbi vagy felülfoglaltatók követelése erejéig is, amennyiben azok törvényes zálogjogot nyertek volna, alperes lakásán, Magyar-Pécskán, az 1140. sz. háznál leendő megtartására határidőül 1908. évi december hó 12 napján délutáni 2 órája ki-tűzetik, amikor a bíróság lefoglalt butorok s egyéb ingóságok a legtöbbet ígérőnek készpénzfizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Felhivatnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtató követelését megelőző kielégítettséghez jogot tartanak, hogy amennyiben részükre a foglalás korábban eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, elsőbbségi bejelentéseiket az árverés megkezdéséig alulírt kiküldött írásban vagy pedig szóval bejelenteni el ne mulasszák.

A törvényes határidő a hirdetménynek a bíróság tábláján tör-tént kifüggesztését követő naptól számított.

Kelt Pécskán, 1908. évi november hó 30. napján.

Tichy Árpád,
kir. bír. végrehajtó.

Könyvkötészetünkben egy ügyes fiu tanulónak

3 korona kezdőfizetéssel felvétetik.
Bővebbet a kiadóhivatalban.

Figyelem!
Szülőoltványt, szülővesszőt ne rendeljen addig, míg tőlem árjegyzéket nem kér! Gyökeres oltványok ezre 140 korona, Delaware ezre 100 korona.
Cím: 572
Szigyártó Nagy Mihály
Felsőseged, Somogy megye.